

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN 5 NOVEMBER 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Wennerberg-ödet.

Carl Eldhs

förslag till Wennerbergs=staty.

År 1910.

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

Theodor Lundbergs

nu antagna Wennerbergs=staty.

År 1911.

Årets tolv kapitel

Ett kapitel om de ungas uppfostran till sparsamhet och klok hushållning.

Många bäckar små...

*Prisbelönad uppsats af
Ester Lundquister.*

HVILKEN MODER lystrar ej till ord, af så stor betydelse, såväl för det enskilda som det sociala!

Säkert stå många af oss rätt tvekande, om huru och när vi skola börja denna fostran. Utan anspråk på att i detta afseende äga större erfarenhet, eller hafva funnit medel, som bättre än andra leda till godt resultat, vill jag dock i denna fråga belysa några synpunkter, som jag funnit beaktansvärda.

Huru ogärna vilja vi ej med snusförnuft och torra förmaningar gripa in i den ljusa, vackra värld af sagor och lek, som under de första lefnadsåren utgör ramen kring småttingarnes tillvaro. Oemotståndligt dragas vi med i detta ljusa, glada rike, där vårt sinne finner en ljufvligt hugnande hvila från allt det lifvets mångahanda, som dagligen tröttande och förnötande rycker in på oss. Men mor får ej så ge sig hän åt leken, att hon glömmar sin uppgift att, liksom fordomdags spejarne, se hvar landet är öppet. Vi må vara med genast från början, tillvaratagande hvarje tillfälle att kärlligen leda in på det spår, fram mot det mål, dit vi vilja nå. Få vi ej från början det rätta greppet om den spirande lilla viljan, arbeta vi senare oftast fåfängt med danandet af ynglingens eller den unga kvinnans karaktär. Mor måste snart, mycket snart, finna ledtrådar till den lilla människosjäl, som utvecklas under hennes vård. Skulle ej den kärlekslängtan hvarmed vi burit våra barn till världen också här vara vårt starkaste stöd, vår bästa vägvisare, att nå så långt som möjligt med allt det lifvet har bäst att gifva, äfven när det gäller det rent praktiska området. Att ordning bör vara grunden till all sparsamhet äro vi väl öfverens om. Ett barn, som tidigt vänjes att själf taga till vara och efter slutad lek ordna sina små tillhörigheter, blir vanligen äfven månt att akta dem. Mor skall vara med. Leende och glad, med lätt hand under leken grundlägga det, som skall bära frukt till nytta och glädje i lifvets allvar. Vi hjälpas åt, plocka samman och ordna allt på sin plats, hvarje leksak till det område, dit den hör. När allt är färdigt, är mor så strålande glad, så pysen riktigt kan se, hur roligt detta var, och han får sig en extra liten hissing högt upp i luften af idel fröjd att nu är det bra och det som skulle göras gjordt.

Men ack, så händer det så visst, att under lek och ras något blir förstördt och i spillror. Vi kasta ej bort, nej, vi hjälpas åter igen åt, samla varligt hvarenda liten bit, laga väl och

med omsorg. Mor säger ej: gå du och lek, så skall du få det igen när det är helt. Nej, mor är mån om att genast spänna den lilla viljan till tålmod och hjälpsamhet, därför heter det: nu skall du hålla i bitarna och mor sätter samman. Allt går genom att ha tålmod, ty för hvarje bit, som kommer på sin plats, blir intresset allt större. Till sist dela vi efter slutadt arbete framgångens glädje och bli öfverens, att en annan gång skola vi vara mycket aktsammare, så vi ej ha' sönder något. Männe ej så redan tidigt kan och bör läggas grunden till den sparsamhet och hushållning vi gärna vilja se omsatta i den vuxnes lif, för att ej här tala om den vida djupare tanke, som ligger i utförandet af detta lilla tålmodsbarnet.

Hur många gånger lämnar lifvet oss ej ensamma bland spillrorna af det, som en gång var vår egen vackra värld. Då är det godt om denna lilla lärdom från barnåren kan bli till en fruktbar verklighet i lifvets allvarsdagar. Låt barnen tidigt känna, att de höra med till det stora hela i hemmet, och alltid kunna draga sitt lilla strå till stacken. Ställ dem ej, när de blifvit litet större, alldeles utanför det område, där du styrande och tillvaratagande går fram. Tag den lilla handen i din, låt den hjälpande och stödjande räckas efter förmåga. Gif så snart du kan ett litet arbete, som de själfva kunna under ledning styra med, så ser du gryende små anlag till slösaktigt slarf eller sundt praktiskt förstånd titta fram. Allt är en god hjälp för mor vid småttingarnes fostran. Vi må följa de första stegen på det praktiska området på samma sätt, som barnets första försök att gå. Vi skola vara med, i tid gifva dem rätta riktningen att ingen skada sker. Vi bära dem icke, låt dem balansera, det går nog, här gäller få mod att stå på egna ben, om man sedermera skall kunna gå för sig själf. — Fostra ej med suck och pust och mycket tvång, då blir du snart ensam. Om vi äldre ej i hemmet för egen del gjorde sparsamhet och hushållning till något så tungt och tråkigt, skulle vi lättare få de unga med oss däri. Den sjaskiga hvardagsnålhet, som ofta går under namn af sparsamhet, men som i hemlifvet verkar så tråkig och förfulande, afskys vanligen af de unga, just därför att den beröfvar dem trefnad i hvardagslag. — Det gäller för oss äldre att vackert gripa in i det lif, hvars ledning är oss anförtrödd, annars förfela vi målet

Med den börjande skolgången följer vanligen en bestämd liten veckopenning efter råd och

lägenhet, som barnen själfständigt få förvalta. Må de äfven få göra sina uppköp af skolmateriel själfva. Först under mors eller fars ledning och hjälp, sedan ensamma. Börja med enklare saker s. s. grifflar, pennor, gummi o. d., sedan kan området ökas efter förmåga. Sådana små uppköp på egen hand skärpa deras omdömesförmåga. De bli intresserade af att anställa små jämförelser om den ena eller andra sortens hållbarhet och duglighet. Tag ej genast fatt hejdande eller pådrifvande, må den lilla individen komma fram riktigt och sök ej genast göra den till ett mer eller mindre lyckadt aftryck af dig själf. Så i första början en liten muntlig redogörelse för omhänderhafda medel. Den är så lätt att under muntligt samtal få fram, som en liten berättelse om nya upplevelser, fulla af intresse. Med ökade kunskaper följer förmågan att kunna själf i en liten bok införa små inkomster och utgifter. Till dess får far eller mor göra det, och då skall alltid lillan eller pysen sitta bredvid och räkna upp allt hvad som är köpt — hjälpa mor att minnas, så intet blir glömdt. Var glad och se glad ut, då du sitter som revisor vid småttingarnes räkenskaper. Så blir det roligt och fullt af glad täflan för dem.

Strax från början må vi lära barnen, att alltid af den egna lilla kassan hafva en slant kvar för oförutsedda behof. De inse snart glädjen af att hafva denna lilla tillgång disponibel för att efter hand kunna plockas in i en liten sparbössa eller bok.

Låt dock alltid jämsides med den kloka hushållningen gifvandets glädje vara en levande verklighet i dina barns lif. Vi skola äfven öfver vårt praktiska lif söka breda det ideellas vackra ljus. Att spara endast för att hafva förefaller mängden ung människa motbjudande och meningslöst. Få vi däremot något vackrare och högre som mål, blir det af större värde. —

När de små besparingarne sammanräknas, låt då alltid något läggas undan för dem, som då vandra sin väg i fattigdomens och den bittra försakelsens skugga. Har du aldrig så små tillgångar, det kan med god vilja alltid blifva litet, som kan omsättas till välsignelse och glädje. Tag barnen med, låt dem själfva få gifva, att de tidigt må lära känna den fröjd det innebär att något försaka af sitt eget och därigenom söka tända glädjens ljus i fattigmans hem. —

Dessa första skolår äro väl jämförelsevis de lättaste. Svårare blir det sedan för ynglingen

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Half år	3.50	Half år	4.25
Kvartal	1.75	Kvartal	2.25
Lösnr	0.12	Lösnr	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. A. 6147.
Kl. 10-4.	Kl. 9-6.
Red. Nordling: Riks 8860. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 195.
Kl. 11-1.	Kl. 9-6.
Verkst. direktören kl. 11-1.	Riks 9859. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser	
25 öre efter text.	30 öre å textside.	debiteras 50 öre med	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.		20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

och den unga flickan att våga det goda de vilja i fråga om sparsamhet och hushållning. Det är ej lätt att hafva mod till den enkelhet i kläder och nöjen, som ställer mig ensam bland kamraters gäckande skara. Här gäller att vi i tid sökt få en god självständighets stål i viljan, som gifver den unge kraft att skilja sig från den stora hopen. Det är på oss föräldrar krafvet här åter ställes, att vi må genom vårt lif i och utom hemmet hafva varit sådana, att vi lärt våra barn en glad försakelses styrka, till den själfukt, hvarförutan vårt lif blir ett enda meningslöst löpande med olika tidsströmningar. Äro fåfänga och vällust i vårt eget lif härskande makter, huru kunna vi någonsin tro, eller fordra, att ungdomen skall gå en annan väg?

Hvad hjälpa ropen på sparsamhet och hushållning, både inom hemmet och i samhället, om vi ej, för att nå detta mål, vilja göra insatser af försakelse och arbete, när det gäller oss själfva och våra hem? Hvar skall den unga kraften häradas att taga upp kampen mot dådlöshet och njutningsbegär, om ej i hemmet hos far och mor? Hur skall jag kunna duga till vägvisare, om jag ej känner vägen och vandrat den?

Låt barnen hafva sina nöjen inom hemmet utan lyx och öfverflöd. Låt dem gärna få medtaga en kamrat eller flera alltefter råd och omständigheter till en kopp kaffe eller middag. En kopp mera, ett kuvert till på bordet, hvad gör det, det är ju en glädje att hafva de unga med i kretsen. Neka dem ej den enkla samvarons glädje bland kamrater hemma. Det kan för framtiden hafva mer vidtgående följder än du anar och blifva början till ett utelif, som både moraliskt och ekonomiskt för till undergång. Vi måste hafva ro för vårt hemlif och gifva oss tid att plocka fram alla värden, såväl de, som röra det rent timliga, som de andliga.

Lär de unga att lif är ej blott en tillvaro, där man plottrar ut sig i innehållslöst sällskapslif och jagande efter det som för ögonen är. Nej, lär dem förstå dess djupa innebörd och stora ansvar. Samla de unga omkring dig, egga deras håg till själfhjälps och nyttigt arbete, och blif dem så redan tidigt en hjälp att undfly det sysslolösa dagdrifvarlif, som för med sig njutningsbegär och ett slappt slösande med egna och andras medel. Lär din unga dotter att ej kritiskt löpa med, när modets prästinnor kalla till samling omkring än den ena, än den andra ytterligheten. Var här själf en föresyn i enkelhet och god smak. Hon skall snart inse både den praktiska fördelen, och njuta af den frihetskänsla, som en rätt självständighet medför. Likaså med ynglingen, rikta tidigt hans vilja till själföfvervinnelse, i småsaker först, sedan det som mer är.

För honom må vi alldeles särskildt göra hemmet outhärligt, som en ljuflig tillflykt efter slutadt arbete. Far måste visa i lif och lära att en man aldrig är sina lustars slaf, att en man bör hafva mod lefva sparsamt och enkelt i sitt hem, medveten om, att det, som är vår större eller mindre del af den snöda mammon, hafva vi ej rätt taga som ett rof för tillfredsställande af vällust och njutningsbegär. Nej, lär dina barn att lif förpliktar. Fattiga eller rika höra vi alla samman, skola i vidhjärtad kärlek tillvarataga för hvarandra, och så blifva stödjande, ej blott för det enskilda, utan för samhället. Gå framåt från kraft till kraft, från klarhet till klarhet. Arbete är en ära, sparsamhet en heder, låt oss inskräpa det hos oss själfva och de unga. Må hemmet blifva en sammanhållande kraft, det är ämnadt därtill.

Hemmets gåfvor må dock ej blott som ett ljufligt arla- och särilaregn falla i ditt barns sköte. Nej, du må lära dem att inse dess ekonomiska värde. Tag barnen med när du gör uppköp för deras garderob och rådlägg tillsammans, om bästa sättet att få de penningar du förfogar öfver att räcka till inköp af så goda varor som möjligt. Du väcker så deras eftertanke och kommer dem att inse, att de kunna, och böra göra bruk af det praktiska förstånd de äga. Beräkna själf väl och vänj barnen, att en för särskildt ändamål afsedd summa skall räcka. De lära därigenom att röra sig inom gränsen för sina tillgångar. Förtigt ej dina egna ekonomiska förhållanden för barnen. Utan att precis inviga dem i alla detaljer, kan du dock tala med dem om hur stora dina inkomster äro och klargöra, att utgifterna måste ställas i förhållande därtill. Haf mod att säga ett vänligt och bestämdt: "vi ha ej råd" — när så behöfves. Är förhållandet mellan föräldrar och barn prägladt af kärleksfullt samförstånd, skola de förstå oss — och försaka. Vi fostra blott själfviskhet och slösaktighet, då vi söka att, om än de största ekonomiska svårigheter möta, alltid tillfredsställa barnens önskingar. Det är hvarken lätt eller roligt att sedan hålla igen, när det gäller åtrå efter sådant, som hvarken kan eller får bifallas.

En sak af allra största vikt, i fråga om vägen till sparsamhet och klok hushållning, är ferietidens tillvaratagande. Låt ej barnen då föra en lättjefull tillvaro. Sök och finn på lämpligt område i eller utom hemmet några timmars regelbundet praktiskt arbete för hvarje dag. Kan det blifva förenadt med en liten inkomst, så mycket bättre, men i hvilket fall som helst, se till att arbetet ej skjutes åsido för ett ändamålslost förflockande kamratlif. Har du tillfälle vistas på landet, kan du försöka få barnen med i trädgårdsarbete, ladugårdsskötsel, utfodringen af djuren. Alltid finns det något passande område. En sommar, då vi voro nödsakade vistas i staden, fingo gossarne gå vissa timmar dagligen hos en bokbindare. Jag kan ej säga, hur mycken glädje och praktisk nytta vi sedan hade af de kunskaper, de då inhämtade. De lärde först att laga, sedan att binda och fingo det största intresse af att taga tillvara och binda in gamla böcker o. d. För deras skolböcker var denna lärdom en verklig hälsokur, ty de blefvo så som aldrig förr omsedda och lagade. Uppköp af materiel fingo de själfva ombesörja. Det var en fröjd att se deras täflan om hvem, som skulle nå längst och kunna bäst, och mångt gladt infall kryddade deras ifver och arbetslust. De fingo gifvetvis intet betaldt, men det kostade ej heller något mer än de utensilier, som behöfdes för arbetet. Likaså är det en god sak, att gossarne, i de lägre klasserna åtminstone, äro med i slöjden. Senare kan det ju mången gång blifva svårt nog att få tid därtill med det forcerade arbete de högre klasserna medföra. Därför låt oss äfven här börja strax. Allt praktiskt arbete väcker sinnet för det ekonomiska, fränset den stora nytta praktisk kunskap innebär äfven för teoretiska studier. Det praktiska skall gifva lif och intresse åt det teoretiska. Vi må hafva arbetet i det praktiska under ferietiden som en nyttig motvikt mot skolans mången gång rätt abstrakta teorier.

Hur nyttigt är det ej i hvardagslifvet, hur tids- och penningbesparande är det ej, om vi genom praktiska kunskaper kunna göra oss oberoende af lejd hjälp. Hvilka värden tillfalla ej då ekonomiskt vårt hem, värden, som sedan kunna omsättas till mera vidtgående utbildning på ett eller annat område.

Vilja vi något vinna, må vi äfven något våga

af egen kraft och uthållighet. Vi må sätta in vårt lif och våra krafter för det arbete, hvars mål gäller hela vårt folks själfständiga tillvaro. I hemmen i hvardagslifvet skola vi börja, där gifva oss tid till arbetet inåt, innan vi börja arbeta utåt.

Hur ofta är det ej i hvardagslifvet, som om vi ständigt ginge förbi hvarandra rastlöst jäktande hit och dit, utan att någonsin riktigt mötas.

Gäller ej detta mycket mera än vi i allmänhet tro, men längre fram en gång med vända skola inse, när de unga, våra egna, äro långt bortom vår räckvidd.

Mor! Gif dig tid att möta ditt barn i tro och hopp — med glad tillit. Må vi följas åt uppåt och framåt — men äfven då, när det bär genom mörka djup — möt, var med i tro och hopp. Bed för och med ditt barn. Känner du ej vägen till den tysta kammare, innanför hvars slutna dörr så mångt lifsverk i det fördolda kämpats fram till härlig fullbordan! Lär dem tro på den!

Då kan du med din själ hålla fast ditt barn så, att det aldrig blir borta för dig.

Du finner det åter och tillägnar dig det på nytt, hvarje gång du på börens armar bär det till den Gud, som är vårt lifs ursprung.

ESTER LUNDQUISTER.

De tre konsternas klubb.

DET SÄGS att det är så utomordentligt väl ställt för ungarlarna i England, n. b. de välstuerade, att vore inte de engelska flickorna så söta, så blefve det inga äktenskap af. Äktenskapen börja emellertid också hotas där, att man ställer det så bra för de unga engelska flickorna. Jag menar härmed icke de snälla hemmaflickorna, de ha alltid i yttre måtto haft det bra, men "The bachelor girls", de studerande eller själföfvervinnande flickorna.

I England finns det så välsignadt godt om rika, energiska och socialt sinnade damer, som ha sin tid till sin disposition och använda den och sin förmögenhet till sina medmänniskors bästa. Och en eller ett par af dem var det som för något år sen skapade "De tre konsternas klubb" i London.

Det är en plats där unga flickor, som i London utbildat sig i musik, målar- och skådespelarkonst, kunna få ett godt och skyddande hem för en billig penning. Och vi omnämna den här, emedan den är internationell och står i mån af utrymme lika vänligt öppen för svenskor som för engelskor. Föreståndarinnan eller husmodern miss Pocock är särskildt angelägen att detta skall bli bekant i de svenska hemmen. Den som vill reflektera på att få bo i klubben kan insända sina ansökningar åtföljda af två referenser till samma miss Hilda Pocock 129 Landerdale Mansions Maida Vale London W eller till miss Parrish, 12 Cadogan Gardens, London S. W.

Klubben, för hvilken internationellt kända namn inom den konstnärliga och societetsvärlden stå som borgen, har ett förträffligt läge, Mecklenburg Square Bloomsbury W. C. nära teatrar, akademier och konstskolor. Det lägsta priset för inackordering med frukost och middag är 15 shillings i veckan. Den som inte kan få plats att bo där, kan antagligen lättare åtnjuta förmånen af en billig måltidsinackordering. Äfven andra studerande kunna då få tillträde. Årsafgift i klubben är 18 kronor.

Vi uppmana de unga flickor, som skola resa till London för att utbilda sig, att göra ett besök i De tre konsternas klubb. Kanske skola de finna att den ger just hvad de behöfva.

KLÄDNINGAR

som äro fälekiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3. per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

SÅNGERNA OM HEMMET.

AF OSCAR STJERNE

XV. HEMMET — TÄMplet.

ALLT, SOM ÄR märkt af förgängelsens stämpel,
sist skall af glömska och aska förtäras,
skönhet som älskas och vishet som äras.
Gudarna själfva och gudarnas boning
störtas en gång utan nåd och förskoning
— evigt i världen jag vet blott ett tempel.

Templet är hemmet. Hur fattigt och ringa
väggarna resas af dödliga händer,
resas de evigt i sekel och länder.
Tviflandets makt kan dock aldrig betvinga
templet, där barnskrattets klocktoner klinga
kvittrande glada och jublande ringa
vårlif på nytt ur förgängelsens bränder.

Äger kanhända ett hem ej en kyrkas
resliga hvälfning, kolonner och stoder,
strålar det inte af guld och klenoder: —
ägnas det endast en människomoder,
o, det är värdt att besjungas och dyrkas! —
Är ej åt modern ett sken af den höga
alstrande, vårdande gudomen gifvet?
Skymta vi inte i moderligt öga
eviga makterna Kärleken, Lifvet?

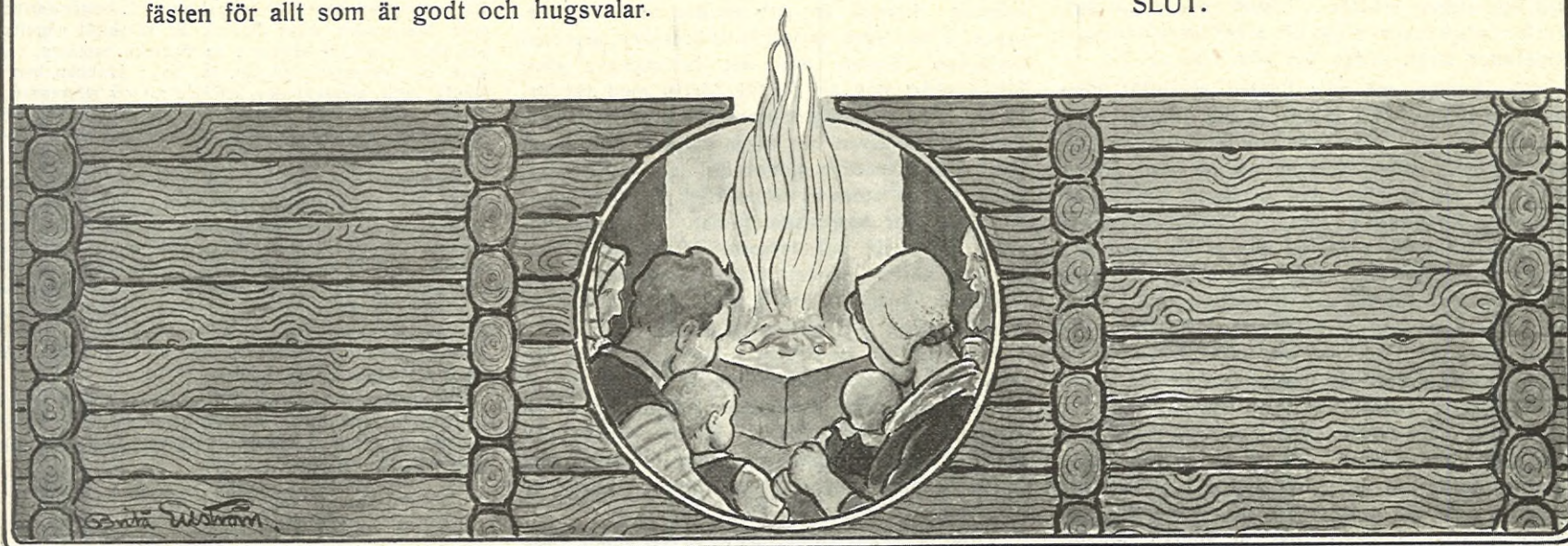
Eviga makterna Kärleken, Lifvet
äro de enda, som härska oändligt.
Aldrig blir släktet så sönderrifvet,
aldrig i dödsnöd så öfvergifvet,
aldrig i hatet det sudlas så skändligt,
att inte Lifvet och Kärleken bygga
åter af hyddor i fredliga dalar
hemtempel rena och varma till trygga
fästen för allt som är godt och hugsvalar.

Dock, äro hemmen till gudsgårdar ämnade
och till er omsorg, I lycklige, lämnade,
ställen ej salarna oprydt tomma!
Smycken dem härligt i festliga skrudar!
Stråla de skola med unga brudar,
lyckliga mödrar och barn som blomma.
Så I åt Lifvets och Kärlekens gudar
bären Er gård med hjärtan fromma.

Ja, som ett tempel vi skola bevara
hemmet, som skänktes oss, fädernehuset,
stolt och fritt skall det stånda i ljuset,
öppet för solen och morgonsuset,
och vid dess eviga altare, härden,
skola vi sjunga med röster klara
trofast vår egen sång i världen.
Allt det förgångna, som minnena hviska,
fädernas segrar, sorger och tårar
ljufligt skall klinga in i den friska
framtidskören af knoppande vårar.

Ja, som ett tempel vi skola bevara
hemmet, som gafs oss, som sammanbinder
sekler och släkten med kärleksbandet,
hemmet som fostrar åt fosterlandet
framtidsdrömmarnas ungdomsskara,
klarögd och vaken med rosenkinder.
Endast i renhetens luft skall den blomma,
endast i kärlekens solsken mogna.
Bröder och systrar, män och kvinnor,
tempelpräster, tempelprästinor,
vården det heliga kallet trogna,
vården ert hem med hjärtan fromma!

SLUT.

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och ten utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Mitt första författarskap.

MITT FÖRSTA författarskap var i Idun — och tidningen är för resten ännu skyldig mig honoraret.

Det var vid samma tillfälle som Selma Lagerlöf upptäcktes.

Jag ville bli målare och gick och tecknade om kvällarna på Tekniska skolan. När jag läste Iduns inbjudan till pristäflan, skref jag en skiss, som handlade om en målare. Det var naturligtvis en olycklig konstnär, som sköt sig.

Jag kallade skissen Zam. Modellen hade jag delvis i en skolkamrat, hvares öde det underligt nog blef att långt senare sluta lifvet på ett "konstnärshem", en misslyckad mecenatidé. Fast han tog till rakknifven i stället för revolvern.

Skissen sändes till pristäflingen och fick belöningen "hedersamt omnämmande" samt infördes i följande års nyårsnummer.

I juryn satt bland andra, kommer jag ihåg, Georg Nordensvan, och jag har ofta tänkt att hans "Figge" eller kanske snarare "Guido" fälde förbön för mig.

Det var mitt första författarskap.

Sen for jag till Amerika och envisades att vilja måla, men fick snabbt lära mig mores och tänka på annat. Och där samlade jag intryck och lärde mig se, for till sist hem, sen penseln för alltid slungats, och debuterade på allvar med en samling Amerikaskisser 1901.

Något ungdomsporträtt äger jag icke — de ha som så mycket annat blifvit borta i lifsväxlingarna. Men här är en pennteckning från Amerikaperioden, hastigt nedkastad på själfva Clark street af min bästa vän den gången, den utmärkte tecknaren i "Chicago Daily News", Frank Holme, nu död.

När jag ser på teckningen, längtar jag icke tillbaka till miljön, men väl efter de slanka former, den afbildar.
HENNING BERGER.

HENNING BERGER.
EFTER EN PENNTECKNING AF FRANK HOLME.

Ida Sophia von Schulzenheim.

FRIHERRINNAN Ida Sophia von Schulzenheim, f. Cederborgh, afled den 6 oktober 1911 i Gäfle i en ålder af nära 83 år.

Hon föddes den 24 oktober 1828 på Dalkarlshyttans bruk i Västmanland. Föräldrarna voro den bekante författaren, protokollsekreteraren och bruksägaren Fredrik Cederborgh och hans maka Carolina Christina Rosensvärd. Fredrik Cederborgh härstammade från en gammal västmanländsk bruksägaresläkt, som innehade en hel del egendom i Bergslagen, såsom Stjärnfors, Bohr, Vedevåg, Rölfors, och Dalkarlshyttan. Cederborghs plats i vår litteratur som vår förste humoristiske romanförfattare och skildrare af det borgerliga familjelifvet är ju väl känd af hvarje litterärt bildad person — senast har Fr. Böök utgifvit hans samlade skrifter och därvid lämnat en ingående skildring af honom och hans författarskap — och få lära väl de vara äfven inom den nuvarande generationen, som icke läst och glads åt hans harmlösa, skämt i Uno von Trasenbergs och Ottar Trallings ypperliga lefvernesbeskrifningar.

Ida Sophia von Schulzenheim var hans yngsta och sist efterlevande barn. Hon hade ärft mycket af faderns på en gång humoristiska och blida sinnelag, som hos henne jämväl var ett arf från modern, på sin tid för sin skönhet och sitt behagliga väsen vida känd i de högre sällskapskretsarna i Stockholm. Under hela sitt långa lif bibehöll friherrinnan von Schulzenheim sitt på samma gång milda och lifliga lynne och hade den lyckan att ännu i sin sena ålderdom vara i besittning af fulla själskrafter, älskad och omhuldad af sina barn samt högt aktad, värderad och uppuren af alla som med henne kommo i beröring.

År 1852 ingick hon äktenskap med godsägaren friherre David Theodor von Schulzenheim, den på sin tid mycket bekante riksdagsmannen, som var en af det gamla landtmannapartiets stiftare efter det nya representationsskickets genomförande år 1866 och om hvares lifliga och verksamma deltagande

i det offentliga lifvet såväl Riddarhusets som andra kammarens protokoll lämna talrika vittnesbörd. Friherre von Schulzenheim ägde först Stensta och sedan Västlandaholms egendom i Västmanland, och friherrinnan von Schulzenheim hade under en lång följd af år rikt tillfälle att visa sin förmåga äfven såsom en driftig och verksam husmoder och värdinna i ett stort landthushåll. Hon var allmänt älskad af sina talrika underhafvande, hvilka hon ägnade en ständig och oafslätlig omsorg och välvilja, och de vände sig aldrig förgäfvast till henne och hennes make, när någon af dem behöfde hjälp eller stöd.

Friherre von Schulzenheim afled år 1896 efter ett 42-årigt sällsynt lyckligt samlif med sin maka, som nu i 15 år öfverlefvat honom. I makarnas äktenskap föddes 4 barn, sönerna häradschefingen i Gästriklands domsaga friherre David von Schulzenheim och kanslirådet och byråchefen i jordbruksdepartementet Carl von Schulzenheim, samt döttrarna, den kända målarinnan fröken Ida von Schulzenheim, ordförande i styrelsen för Föreningen Svenska Konstnärinnor, och fröken Eleonora von Schulzenheim, bosatt i Stockholm.

Friherrinnan von Schulzenheim hade de senaste åren af sitt lif sitt hem i Gäfle hos sin äldsta son och dotter och vann äfven där samma sympatier och allmänna aktning och tillgifvenhet, som hon städe förstod förvärfva genom sina sällspordt vinnande personliga egenskaper. Med friherrinnan von Schulzenheim bortgick en fin och ädel, högsinnad och högt begåfvad kvinna, som i vida kretsar lämnar ett tomrum efter sig och ett minne, som sent kommer att förblekna.

Rej-Håka.

Skiss af Ester Hagberg.

(Forts. och slut.)

DU STORA VÄRLD, så morsk han blef. — Och nu så kom det. — Det, som Greta anat och fruktat, allt sedan hon kom i gården — Gud så rädd hon blir. Hon går in i kammaren, där gammelmoran sitter i en stol och stickar.

"Mor", säger hon, "Per har stängt in sig i lillkammaren, och brännvinsankaren, som kom hem i går, är borta från boden." —

"Du får försöka få honom att öppna dörren," säger moran. "Du får se till, att han inte super ihjäl sig."

Herre Gud. Herre Gud. Ångesten kommer öfver Greta. Hon gråter af rädsla. Moran blir ond. "Åja, du får allt lof att göra din plikt, Greta. Så länge far lefde, så styrde han med Per, och ingen människa hade något ondt af det. Pojken har nu den olyckan med sig. Du må tro, att det varit sorgfullt för far och mig, detta. Nu får du se till, hvad du kan göra. Du är hans hustru, du får försöka hålla honom från fyllan." —

Greta tycker, att något mörkt och tungt kommer öfver henne. "Hvarför har ni inte talat om detta för mig förut? Hvarför har ingen sagt mig det?" — "Åja, du kan allt vara glad, som fått bli sonhustru i den här gården. Det är nog många, som afundas dig den åran, skall jag säga dig."

Ångesten hade kommit öfver Greta, och den lämnade henne inte. Det hände ju inte så ofta, detta med mannen, på sin höjd två eller tre gånger om året. Greta fick försöka få tag i brännvinet och gömma undan det. — Då blef han ond, svor och förbannade — så stängde han in sig i lillkammaren. — Hustrun smög

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nednämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portoafritt:

Idun 1892	2:—	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2:—	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3:—	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5:—	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1:—

LÄS!

sig på tå till dörren. Med klappande hjärta lyssnade hon till hvarje ljud inne från kammaren. Var han vakent, så låg han och utöste onda ord öfver hustrun. Sof han, jämrade och skrek han i sömnen. Han kunde ligga inlåst hela dagarna, men på nätterna kom han in till hustrun. — Ibland pockade han på, att han skulle ha brännvin. Ibland bad han: "För Guds skull, ge mig en tår, Greta, en endaste liten tår."

Det var lika svårt, hon måste ge honom. Hon gaf honom små skvättar i en liten karaff. Han kom igen och ville ha mera. Kunde inte ge sig till tåls, så länge han visste, att det fanns något kvar att få. När det var öfver, och han blef människa igen, skändes han. Han grät öfver sig själf. Han bad Greta förlåta. Han ville inte vara svår mot henne. Nej, det ville han rakt inte. Nu var det väl det, att Greta fått oron i bröstet på sig. — Hon gick som i väntan på, att något ondt skulle komma öfver henne.

Hon kunde inte finna trefnad i sitt nya hem. Ängslan och trånad lågo tungt öfver henne, togo från henne lugn och ro. — Ack, det var väl det, som tog bort intresset för man, hem och allting. — Ensam och slö kände hon sig. Gammelmoran var ej nöjd med henne. Hon började att själf ordna med hushållet som förr. Hon öfverlade med sonen om arbete och affärer. Hennes vilja var stark. Det var nog inte att tänka på någon hvila för henne där i gården.

För den, som går så rädd och trånsjuk, som den unga hustrun, är det inte godt. Allt glider ifrån en, tills endast tröstlösheten och lifsledan återstå. Gud nåde den människan. Den är kommen långt bort från lifvets mening. — Kan väl ej vända om af egen kraft. — Då behöfves hjälp. En deltagande själ, en stark arm. Då kan den ena människan gifva den andra åter tron på lifvet, tron på sig själf. — Arbetsglädjen, som väl är kraften att lefva.

Då ungfolket hos häradsdomarens varit gifta i tre år, fick hustrun en son. — Barnet lefde, men modern dog.

*

Mjölmarfar vid Tomteboforsen har blifvit gammal. Håret är alldeles hvitt, och ryggen böjd. Se, nu var det ju så svårt detta med dottern deras. Svårt att tänka att hon är död nu. Greta, som var så frisk, glad och yr. Ja, ja, lifvet är fullt af bekymmer. Dessutom känner sig mjölmarfar liksom öfvergifven. — Det är inte så många, som komma till kvarnen numera. Det har blifvit byggd en ny kvarn borta vid bruket. Mjölet blir bättre där, kan veta. Mjölmarfar vid Tomteboforsen känner sig både ond och ledsen. Moran är sig lik, tyst och stilla. Men där har kommit ett sorgset uttryck i ögonen, sedan dottern dog. Hå, hå, det är åtta månader sedan dess nu.

En dag, medan mjölmararen är nere i kvarnen, kommer det en främmande karl in i stugan. —

Han är snyggt och ordentligt klädd samt bär en kappsäck i handen. "Guds fred," hälsar han. Moran håller på att skumma grädden af ett mjölkfat. Hon lägger ner skumleffen. "Guds fred igen." Hon sätter fram en stol åt den främmande. Han tar af sig hatten och går och sätter sig. — Moran ser på honom en lång stund. Så går hon fram och lägger handen tungt på hans axel. "Jaså, du är kommen åter, Håkan. Det hade varit bättre, om Gud ställt dina vägar åt annat håll."

Karlen har knäppt ihop händerna och sitter och ser ned i golvet.

"Jag blef för länge borta. — Det dröjde för länge för mig," säger han stilla. Moran drar en lättadens suck. "Håkan, du vet re-

dan, hvad som händt, då var det godt gjordt af dig att gå hit och se till oss gamla i bedrövelsen." — "Ja, visst skulle jag gå hit — men jag gick först till henne, Greta. Se, jag har legat på grafven hennes i natt." Moran ryser till. Det är något underligt i ögonen på honom, som hon ej tycker om. Så säger hon: "Hur har du haft det sedan sist, Håkan? Det är så länge sedan nu." — "Åjo, tackar som frågar, det har ju gått så småningom. Första åren voro värst, svåra voro de. En kan knappt stå ut med ett sådant lif." Han säger detta häftigt, och en mörk sky drar öfver ansiktet. Om ett par ögonblick fortsätter han lugnare: "Men så vandra jag och en kamrat långt, långt i norr. Där finnas strida älfvar, och se pärlfiske är något som duger det. Pengar är det." Han snyftar till. — "Men hvad hjälper det nu? — Hon lofvade mig dock, Greta — men jag blef väl för länge."

"Ja, ja, det är ett elände," säger moran, "men jag är glad, att du kom hit till oss, Håkan. Ta nu af dig öfverrocken och galoscherna. Jag har kaffe i kokaren."

"Jag skall allt gå ner till forsen ett slag." Han reser sig och går mot dörren. "Blif inte länge," säger moran, "det är mörkt, och forsen är hemsk i blåsväder."

Då Håkan gått ut, sätter moran en schal öfver hufvudet och går ner till kvarnen. "Far," säger hon, "Håkan är kommen åter."

Gubben rycker till. Han ser rädd ut. "Vi få vara goda mot honom, jag tror inte, att han är bra i hufvudet," säger moran.

På kvällen, sedan de ätit, tar Håkan upp en flottig plånbok ur flickan. Han öppnar den och lägger ut innehållet öfver bordet. Mjölmararen rycker till. Ögonen stå stilla i hufvudet på honom. Gud, så mycket pengar.

Håkan plockar fram alltsammans ur plånboken, ser väl efter, att ingenting finns kvar. Så skjuter han alltsammans öfver till mjölmararen. "Ta vara på detta, far," säger han, "ta vara på det. Jag gitter inte gå och bära det längre." Moran kommer fram till bordet. De gamla börja tala med honom. "Nu skall inte du, Håkan, gå och förstöra hela din framtid," säga de. "Du är ung och har hela lifvet framför dig. Du skall glömma, det som varit. Du skall gifta dig och finna trefnad i lifvet"

"Nej, jag vill inte," ropar Håkan. "Jag hade tänkt att köpa mig en gård för pengarna. Se, jag sade till Greta, att jag skulle köpa en gård, men nu vill jag ingen ha."

Han slår ifrån sig med bägge händerna. "Göm pengarna, far," säger han. "Jag kan väl få stanna här? Det finns väl arbete i kvarnen?"

"Åja, det finns allt göra här på gården, och jag är gammal och trött." Mjölmararen plockar ihop sedlarna och går och låser in dem i dragkistan.

*

Håkan stannade hos de gamla vid Tomteboforsen. Där fick han vänlighet, mat och kläder, och det var just allt, hvad han behöfde. Litet underlig var han. Gick för sig själf, ville aldrig träffa människor. Han vände af åt skogen, om han mötte någon på vägen. Han gick alltid med hufvudet nedböjdt och småpratade för sig själf. Folk började kalla honom för Ståll-Håka. Han var dock fortfarande bra att arbeta. Skötte det, som var att göra i kvarnen, och ställde med annat också.

På kvällarna brukade han gå ner till grottan vid forsen. Han kunde sitta där timme efter timme. Han kunde sitta där hela nätterna.

Han satt där en mörk höstkväll. Det blåste hårdt, prasslade och ref i torra löf och träd-

grenar. Forsen dånade vildt. Håkan satt på en sten. Han stödde hufvudet mot handen och såg ut öfver forsen. Plötsligt lyfter han upp hufvudet. Han sträcker ut ena handen, han lyssnar, utifrån forsen höras toner, skratande, lekande, snyftande.

Forskarlen spelar — Håkan börjar skratta. Det är länge sedan han skrattade — men nu skrattar han, ohejdadt, vildt. — Han försöker härma tonerna från forsen. Han ropar, han snyftar, han skriker.

Från den kvällen var det förbi med Håkan. Ingenting kunde hjälpa honom längre. Han kunde inte låta bli att härma forskarlen.

Han gick och ropade, snyftade och skrek tidigt och sent. Han höll på att skrämman lifvet ur barn och främmande människor. Nu kallade folk honom för Rej-Håka.

Mjölmararen talade med honom. Hon bad honom låta bli att skrika så. Hon grät och hon bad. Han teg inne i stugan, men så snart han kom ut, så började han igen.

*

År svunno hän. Vid Tomteboforsen var sig likt. Rej-Håka gick där och skrek. Så en dag såg moran honom gå ner till grottan vid forsen tidigt en morgon. — I skymningen gick hon dit ner för att försöka få honom in och äta.

Han låg på marken med hufvudet mot en sten. Tyst var han, och ansiktet var hvitt. Moran gick fram och lade handen på hans hufvud. Nu först såg hon att han var död.

Moran knäpper ihop sina händer. "Gud ske lof," säger hon. "Gud vare tack och lof."

Dockutställningen.

EN HÄRJEDALS-
KVINNA, MODELLE-
RAD AF FRU KRI-
STINA BROMÉE,
SVEG.

SOM BEKANT anordnar kommittén för De Gamlas Dag i slutet på november en dockutställning, och med denna har den på ett fyndigt sätt knutit barnens intresse och verksamhet till de gamlas sak.

Redan ha många bidrag anlänt till utställningen, dels af antika dockor, dels af moderna. Bland gifvarna räknas medlemmar af den kungliga familjen, och flera dockorha, det är detroliga isaken, kläddt och skänkt af flickorna i våra flickläroverk. Äfven från Amerika äro dockor på väg, hvilkas utrustning också förfärdigats af ungdomar, och ännu intill den 15 nov. mottagas dockor tacksamt af fröken Rydgren, Narvavägen 29 Stockholm. Den här afbildade är modellerad i lera och bär en fullkomligt naturtrogen Hårfjedalsdräkt.

I sammanhang med utställningen anordnas ett lotteri och en prisutdelning och domarna bli allmänheten, det vill väl i detta fall säga de små flickorna själfva.

SPALTEN OM BÖCKERNA

HILMA SÖDERBERGS roman *Lagmanshus* är en rolig bok med många i ögonen fallande förtjänster, och om den är skriven uteslutande för att bereda nöje, anser jag framgången fullständig. I en underhållande och efter personernas samhällsställning och bildningsgrad noga afpassad brefstil gör man bekantskap med ett antal goda, ovanliga människor, samt och synnerligen utrustade med en harmonisk hufvudets och hjärtats begåning, som skulle göra det verkliga lifvet, om den oftare påträffades, innehållsrikt och betydelsefullt som en roman. Romanen eller romanerna låta heller icke vänta på sig i boken, och återigen måste man beundra författarinnans kombinationsförmåga att sammanföra två och två, just de skenbart mest aflägsna men i verkligheten genom själarnas likhet för hvarandra danade kontrahenterna. Det fattas inte heller öfverraskningar af angenämaste som af mycket upprörande slag, men till obotligaste art af tragik förfaller inte denna högt stående mänsklighet, som lever och rör sig i en blå luftig värld högt ofvan den tunga hvardaglighetens atmosfär, där vanligt folk ibland går under. Dessa élitjesjälar sörja fint och försynt, och om inte deras medfödda själsstorhet eller djupa mänskoko- och lifskänedom hjälper dem att i denna timlighetens värld öfvervinna sorgen, så dö de själfullt i hvita bäddar. Det är som om de slöte ögonlocken "bara för att bättre kunna se något, som lyckligt lugna tankar ge lif åt".

Man tvekar att syna denna väl sammanveckade litterära skrud närmare i sömmarna. Den har gifvit, hvad man kan anta, att den afsett, och därmed bör man vara nöjd. Men om författarinnan haft för afsikt att nå fram till en djupare mänskoko- och lifsförklaring, hvilket de värtaliga brefskrifvarnas reflexioner ibland tyckas gifva vid handen, så har hon skjutit öfver målet. Bokens filosofi är mer än skäligt tunn, och om alla de älskvärda mänskorna måste följande tilläggas.

Den moderne erotiska skalden och fritänkaren Paul Corvin skriver till sin mor, hans förtrognaste vän, just sådana impressionistiskt litterära epistlar, som allvarligast böra öfvertyga, att han är en stor, lättsinnig och skeptisk författare, men sådana finnas ju flera i dessa dagar, och hvad som utmärker Paul Corvin från de öfriga af samma släkte, kommer inte klart till synes.

Den människoföraktande socialisten och samhällsförbättraren skildras likaså i Gabriel Ramsell i sina allmängiltiga drag. Alla karaktäristika finnas: det ärfda hatet till öfverklassen, själfbildningen, den rättrådiga karaktären, frestelsen att kompromissa o. s. v. men mannens personliga kontur skulle fördunsta, om man inte hade att hålla fram för minnet, att han var halt och hade rödt hår.

Och så de underbart vackra och ädla frökarna Troil. Lyckligtvis vet man, att Virginia liknar en svärdsilja, och Monika uppträder i ett af slutkapiteln som en symfoni i blått och vitt af Whistler. Bägge systrarna lefva för mänsklighetens höjande socialt, intellektuellt och moraliskt. Den återstående kvinnliga hufvudrollen skötes af en ung judinna, som först uppträder i en bondflickas skepnad och skriver trohjärtade landtbrukaredotter-epistlar, men under handlingens lopp utbildar sig till en ty-

pisk öfverklasskvinna med många af dennas bästa egenskaper och hennes stundom oförstådda och ensamma själ, som inte får lugn och ro, förr än flickan återvänt till bondehemmet för att dö.

Den mest påtagliga och lefvande gestalten bland alla dessa är bonden Bernhard Ramsell, som inte alls gör någon slät figur i detta utvalda sällskap. Man måste verkligen tacka författarinnan för en så angenäm bekantskap och erkänna den utomordentliga förtjänsten i att inte nödgå honom af all den omgifvande högre bildningen att afstå från sitt sanna och enkla, af en nobel, försynt natur och en genomgången folkhögskolekurs danade svenska skriftspråk.

Hilma Söderbergs bok kommer utan tvifvel att vinna en stor och tacksam läsekrets. Bland dess förtjänster må inte uteglömmas, att den tryggt kan sättas i händerna på omyndiga, trots sin frisinnadt moderna uppfattning.

Vinddrifna af Alfred Kämpe är fortsättningen på en förra hösten utkommen berättelse *Mikaelsdal* af samme författare. Mikaelssdal äger några förtjänster, som den nya boken saknar. Fjölårets bok var främst en afsevärdt god allmogeskildring, som här och där höjde sig till konstnärlighet, främst i en spännande episod från det unga arrendatorfolket, Olofs och Erikas äktenskap. I *Vinddrifna* följa vi de unga makarna till Amerika, sedan pålagorna för arrendegården i Sverige ökats, så att de modlösa driftvits bort från arbetet i hemlandet.

Men när Alfred Kämpe väl hunnit till Chicago, hvars luft verkligen måtte ha ett upphetsande inflytande på utvandrande svenskar, och placerat Olof och Erika på ett femte klassens hotell, syftar han ej längre till mer än ett enda mål: att författa en glödande varningskrift mot emigrationen. För detta syfte offerar han många af de sympatiska kännetecknen på sin förra berättelse. Främst och till störst beklagande Olofs och Erikas öförfalskade ursprunglighet. Olof blir en krogkund, som lär sig lösdrefvarejargon och i sista stunden genom en väns mord räddas från försöffning, och Erika håller värtaliga öfverklassdeklamationer om hemlängtan och naturens återvaknande om våren.

Igenom alla förluster för öfrigt lyckas dock författaren att nå sitt syfte. Hans bok bör verka allvarligt afskräckande på hvarje Amerikafarande, som ännu kan nås af varning. Hopplösheten i de förkomna och hemlängtande svenskarnas whiskyförgiftade tillvaro, arbetslöshetens fasa, förtviflans demoralisation, allt detta blir kvalmigt och beklämmande verkligt.

Himlar och helveten af Einar Erix är en liten novellsamling eller rättare embryot till en sådan. Författaren har valt mycket användbara ämnen. De vittna om verklig blick och uppfattning för hvad som är värdt att omtala i en novell. Men han har inte kunnat utföra dem. Han berättar sina historier med en torr och desillusionerande referatstil, som ger smak af protokoll. På enskilda ställen afviker han från denna obehagliga vana och blir då af verkligt intresse.

Elsa Alkman är den debuterande författarinnan till en underhållande roman *En oförfäddlig*. Skildringen har i sin soberhet, utan stora yttre åthäfvor, förtjänster, som ligga under

ytan. Formen har inte mycket smak af förstlingsarbete, om den också någon gång är kännbar. Teckningen af den kvinnliga hufvudpersonens karaktär är förvånande träffsäker. Den förefaller i sin litterärt riktiga knapphändighet rent af vara grundad på ett tåligt och grannliga människostudium utan märkbar önskan att lägga tillräkta och utan fall för den litterära frestelsen att öfverdrifva. Mary Wilson, sådan hon går och står på bokens blad, skulle inte blifvit oss mera bekant, om vi hört till hennes personliga umgänge, snarare mindre, ty det verkligaste hos henne är det ogripbara, som på samma gång är mystiskt och enkelt, så enkelt, att det i verkliga lifvet knappt är värdt att bry sitt hufvud öfver, isynnerhet som det påträffas så ofta att ett samvetsgrant analyserande skulle vålla tidsutdräkt. Men att få typen så kärleksfullt och raffineradt skildrad i litteraturen synes mig odeladt glädjande.

Boken ger dessutom ett inlägg, kanske är det dess innersta motiv, i debatten öfver hvad som förr kallades handskemorale. Det gäller frågan om makens rätt öfver sin hustrus "förflutna". Mannens logik är nu en gång höjd öfver allt tvifvel. Annars skulle vi kvinnor kunna undra öfver en bevisföring, som gör oss skyldiga till otrohetsbrott mot en person, hvars existens vi vid en viss tidpunkt af vårt lif ej anade. Mary Wilson, som inte hade annat än den fördömligaste kvinnologik, fann inte bevisföringen bindande, och ännu mera, hon förmodade i tidens längd sin man att tvifla på dess riktighet, mindre genom logiken i sina ord än genom sin konsekventa och oskrymtade brist på samvetskval.

Elsa Alkman är att lyckönska till en otvetydigt manifesterad litterär talang, som förmodligen ej ännu nått sin fulla utveckling.

GERTRUD ALMQVIST.

Min ungdom teg...

Af Jane Gernandt-Claine.

MIN UNGDOM TEG... O, käre, att jag hade

ett enda gyllne nu poetens tunga
att högt ur brystna stumhetsdjup få sjunga,
hur ned inför min kärlek allt jag lade.

Mitt lif och mer än mitt, långt mer... Jag ägde

en längtan mot ditt väsen, käre, lånad
från längst i dunklet svunna tiders trånad,
som likt en börda på min skuldra vägde.

Ej gjord för klagan, alltför stolt att gråta
och smälta bort i suckars ve. Det brände
likt eld min varelse, och själen kände
en sorgens sorg, där inga tårar båta.

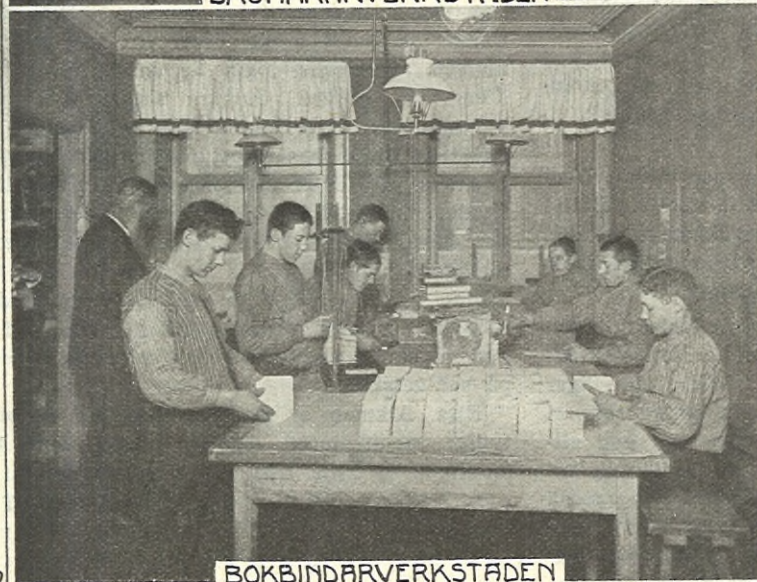
Blott detta ena: tystnad... Men de brista,
de brista, djupen, och en lust vill springa
ur seklers kval att nuets lycka vinga
till jubelsånger om vår kärleks gnista.

Vanföre

Den moderna ortopedien har möjlighet att
Likväl stå vi genom barnförlamningen i
snabbt pekuniärt ingripande af allmänhet
att förebygga

SKOMAKARVERKSTADEN

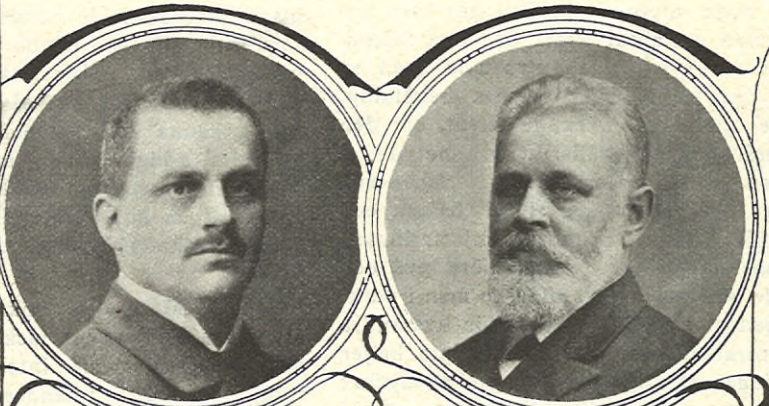
BOKBINDARVERKSTADEN

VID SVARFSTOLEN

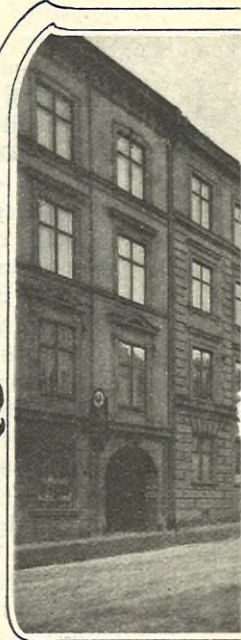

SNICKARVERKSTADEN

D:R P. HAGLUND.

PROF. A. WIDE.

ARBET
FÖR LYTTA

DET FÖRHÅLLER sig väl i allmänhet så, att vi bära latent inom oss en medkänsla med alla som lida i världen, men starkt som en egen plåga erfara vi blott det lidande med hvilket vi komma i så nära beröring, att dess hetta slår emot oss, att dess jämmer skär igenom våra nerver.

För det stora flertalet af oss ha därför de vanföra varit en ganska okänd och isolerad skara af olyckliga. Men det stumma och hotande spöket, barnförlamningen, som slog med lifslång vanförhet rundt omkring oss, lärde oss i fruktan för dem vi älska och för oss själva — icke att fatta, ty det kunna vi icke — men att i någon liten mån ana, hvad obotlig vanförhet betyder för en människas lif. Och plötsligt var det som om en dörr slagits upp, och vi sågo in i en hittills tillsluten värld af smärta, men de som lefde där voro människor som vi, med samma känslor som vi, samma längtan som vi, samma lust att lefva och arbeta som vi.

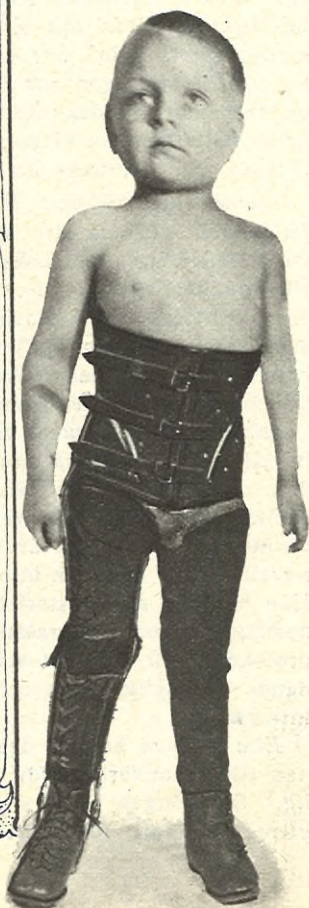
Sjukrapporterna förmåla nu att fienden barnförlamningen är på återtåg öfver hela linjen, och vi andas lättare. För denna gången är faran öfver, och vi och våra kära blefvo skonade. Men allt är ändå inte detsamma som förr, icke heller vi, ty vi ha fått en ny kunskap, som hindrar oss, inte sant, att glömma och öfverge dem, som ligga kvar på slagfältet.

En framstående sakkunnig, doktor Patrik Haglund, har nyligen i ett föredrag yttrat, att man "utan ringaste risk att öfverdrifva kan beräkna, att för närvarande i vårt land finnas *minst tre tusen* och sannolikt mer än *dubbla summan* barn och ungdom", som genom olika slag af barnförlamning blifvit mer eller mindre höggradiga invalider. De senaste offren torde icke vara medtagna i denna beräkning, verkligheten är som alltid värre än siffrorna!

Vi behöfva icke tänka så synnerligen skarpt eller djupt öfver detta faktum för att inse sanningen af ett annat yttrande af doktor Haglund, som fälldes vid ett samtal med undertecknad: *om vi nu icke ta i med kraft, komma vi snart att stå inför ett vanförelände, som blir oss öfvermåktigt.*

Men hvad menas i detta fall med att ta i med kraft. Hvad kunna vi göra för att upphäfva eller minska deras olycka, som blifvit slagna med vanförhet? Det må inskjutas här att vanförhet visst icke alltid är identisk med barnförlammningsföljder, utan har många andra orsaker, kan vara medfödd eller förvärfvad genom olycksfall och hvarjehanda sjukdomar.

För att besvara denna fråga, måste jag gå tillbaka till vanförevårdens uppkomst i vårt land och dess nuvarande läge, särskildt hvad gäller Stockholm. Jag stöder mig delvis på uppgifter af professor Anders Wide, ordförande i styrelsen för Föreningen för bistånd å

am

relärdet

afsevärdt förbättra all svårare invaliditet.
för ett öfvermåktigt vanföreelände. Endast
en kan förse vanförevännerna med medel
ga detsamma.

SSKOLAN
CH VANFÖRA

FRU FANNY DRAKENBERG

D:R R. EIDEM.

lytta och vanföra i Stockholm, uppgifterna gifna i ett
föredrag nyligen hållet i Svenska läkaresällskapet.
Den första föreningen för vanförevård stiftades år
1885 i Göteborg, som samma år öppnade en arbets-
skola. År 1887 kom föreningen i Helsingborg och slut-
ligen den i Stockholm, hvars ordförande, som sagdt,
är professor Wide och sekreterare doktor Eidem.

Dessa föreningar ha hittills arbetat hvar för sig,
men stunden anses nu vara mogen för bildande af ett
Riksförbund för vanförevård i samband med den om-
läggning af hela arbetet, som är i görningen.

När arbetet bland de vanföra upptogs, lade man nämligen den hufvudsak-
liga vikten vid den pedagogiska sidan af saken. Man tog invaliditeten som
ett faktum, och arbetet gick ut på att trots densamma lära eleven något yrke,
på hvilket han eller hon i bästa fall skulle kunna försörja sig, samt att öppna
för skyddslingarna ett hem under lärotiden. Många af eleverna hunno till att
lära och utöfva ett yrke och få en sysselsättning, som gaf bröd. Men åter
andra, hvilkas invaliditet var svårare och hälsa klenare, blefvo ständiga gäster
på hemmen, emedan de aldrig ute i världen skulle kunnat
lefva på sin arbetsförtjänst och på ingenting annat heller.

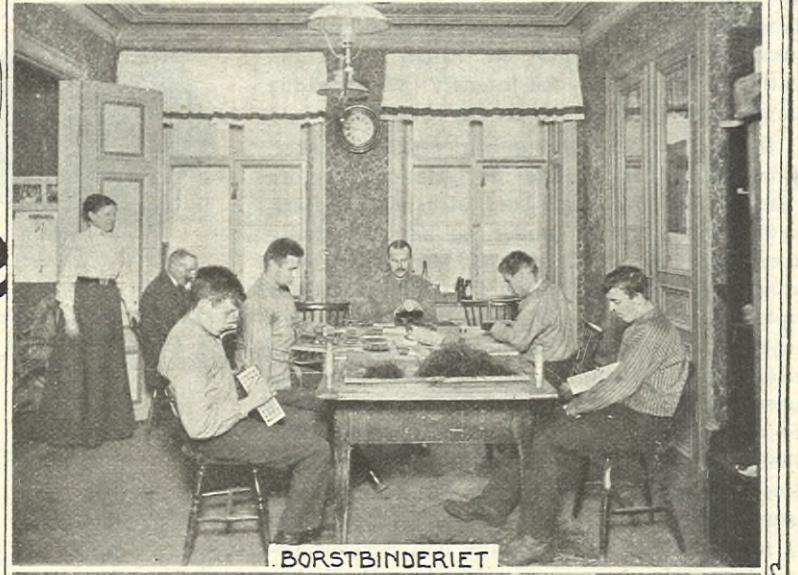
Men under dessa år har man just inom den gren af
vetenskapen, som sysslar med kroppens deformationer,
gjort så stora framsteg, att man numera kan genom kirur-
gisk och ortopedisk vård afsevärdt förbättra svårare
grader af invaliditet. Och därmed har den medicinska
sidan af vanförevården trädt upp bredvid den pedago-
giska.

Det finns en värld, där kryckorna anses som ett se-
gertecken och en välsignelse. I den världen ligger den
ena bunden vid sängen med förvridna och förkrympta
lemmar, en annan släpar fram sig på knäna, en tredje
kryper på alla fyra, människobarn utan männi-
skans privilegium att kunna lyfta pannan mot
ljuset. Genom en oändligt lång och besvärlig
behandling kunna dock de förvridna lemmarna
rätas och stärkas, och en dag går den lame på
kryckor, den krypande får resa sig upp som en
människa. På arbetsskolan för vanföra här i Stock-
holm satt häromdagen i flickornas arbetsal en
ung kvinna och arbetade med en stickmaskin. I
många år alltifrån barndomen hade hon icke känt
någon annan möjlighet att förflytta sig än genom
att krypa, men doktor Haglund, som å sin orto-
pediska klinik behandlar hemmets elever, hade
haft henne under behandling, och nu kunde hon
gå på sina bandagerade ben med hjälp af kryckor.
Svåra lidanden lågo bakom henne, men hennes
lycka lyste mot den dystra bakgrunden af gång-
na år.

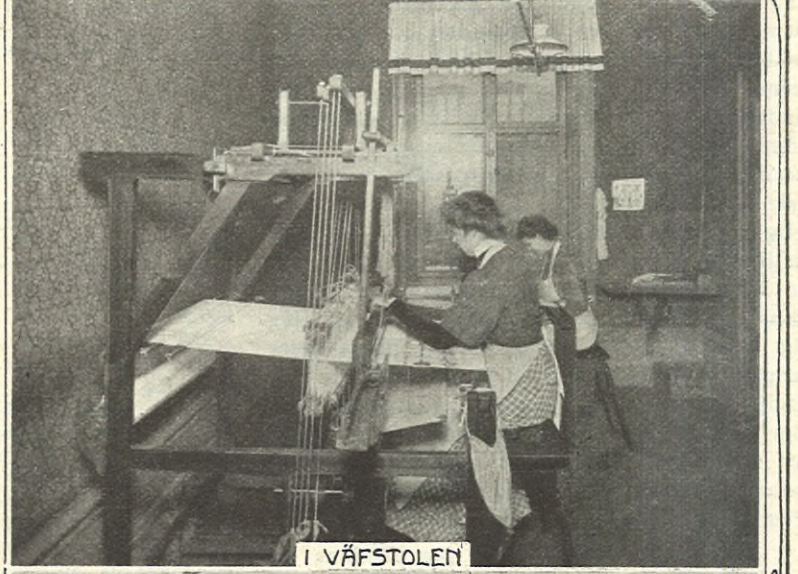
De två små barn, som vi här afbilda, ha bägge

LEKTION I SÖMNAD

BORSTBINDERIET

I VÄFSTOLEN

VID KAFFETÄREN

botats från den svåraste invaliditet, så ohygg-
lig att bilder däraf ej gärna kunna publi-
ceras.

En viktig förutsättning för att behandlingen
skall kunna lyckas är emellertid att fallen tas
om hand så tidigt, att invaliditeten ännu icke
är definitiv. Men en sådan ortopedisk behand-
ling är ytterligt dyrbar, och å de allmänna
sjukhusen finnas hvarken de utbildade krafter
eller de anordningar som behövas för att utföra
densamma. De nya välsignelsebringande land-
vinningarna inom ortopedien måste därför göras
tillgängliga äfven för de mindre bemedlade,
med ett ord: vi måste ha ortopediska poli-
kliniker och sjukafdelningar. Först i samband
med sådana kan den pedagogiska vanförevården
bli verkligt välsignelsebringande.

I Helsingborg inredes för närvarande en
ortopedisk klinik i en tillbyggnad till vanföre-
hemmet. I Stockholm umgås man nu med
planer på en ombyggnad och utvidgning af
den nuvarande arbetsskolan med ändamål att
bland annat där inrätta ortopedisk poliklinik och
sjukafdelning. Kommer en sådan till stånd
skall en tidsenlig och intensiv vård rädda
många barn från en höggradig invaliditet.

När detta stora företag blir verklighet skall
"Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra
i Stockholm" ha tagit det största och djärf-
vaste steget framåt under en bana af stadig
utveckling. År 1892 öppnade den sin arbets-
skola i en liten våning på fyra rum, år 1900
köptes n:o 59 vid Greftevegatan, där skolan
alltjämt är inrymd, men endast en del af
huset togs i besittning. Nu använder man hela
huset för egen räkning och har därtill inköpt
n:o 61 för att där inrymma den planerade kli-
niken. Hemmet, hvars skickliga och pliktrogna
föreståndarinna sedan 18 år tillbaka är fru
Fanny Drakenberg, har nu 42 elever, däraf
29 manliga och 13 kvinnliga och bereder bo-
stad inom sina väggar för 22 elever. Under-
visningsgrenarna äro borstbinderi och snickeri,
bokbinderi och skomakeri för de manliga ele-
verna, väfnad, stickning och sömnad samt bok-
binderi för de kvinnliga. En lärare eller lära-
rinna står för hvarje undervisningsgren, arbets-
intensiteten är stor och arbetsresultaten vackra.
Från arbetsskolan säljas för flera tusen kronor
årligen af dess produkter, och eleverna få själfva
förtjänsten, så snart deras arbeten bli säljbara.
En liten vanför flicka på hemmet hade genom
väfning förtjänat till en kappa, och när jag
såg hennes ansikte stråla upp af glädje öfver
kappan, förstod jag hvad medvetandet att ha
kunnat arbeta och förtjäna skall betyda för den,
som tryckts till jorden i känslan af beroende
och maktlöshet. Hemmets husmor, fröken Tin-
nerholm, sörjer för middag åt alla eleverna,
äfven åt dem, som icke bo i hemmet.

I detta sammanhang ville jag påminna om
den försäljning af arbetsskolans alster, som
äger rum i början af november.

Vanförevården, som dock ställer sig betyd-
ligt kostsam, bestrides hufvudsakligen genom
enskild gifmildhet, förutom något statsanslag
och bidrag från kommunerna, när eleverna ej
kunna själfva betala något. De nya stora kost-
nader, som en ombyggnad af de bägge husen
till en förstorad och förbättrad vanförestalt
medför, måste därför till stor del bestridas med
allmänhetens hjälp.

Jag har icke de ord, som kunna beveka till
gifmildhet, såvida de fakta, som ofvan relate-
rats, icke redan gjort det, men jag skulle önska,
att någon, som läser detta, ville följa mitt
exempel och själf kasta en om än flyktig blick
in i de vanföras värld. Efter den dagen blir
man de vanföras vän.

E. W.

GRANSKNINGEN af de femtio täflingskrifternas är nu med frö-
ken Elisabeth Östmans hjälp avslutad, och samtidigt med att vi
hjärtligen tacka alla täflande för deras intresse få vi meddela att
Första priset på 25 kronor tilldelats "Brita Gran" för hennes
uppsats "Two luncheons", Andra priset, 15 kronor, "Fru
Erika" och Tredje priset, 10 kronor, fru Karin Jensen, f. Lidforss. Vi offentliggöra i dag
den med första pris belönade uppsatsen, som tyckts oss äga stora förtjänster genom den goda formen,
matsedelns fyndiga sammansättning och prisuppgifternas tillförlitlighet. De öfriga prisbelönade artik-
larna offentliggöras efter hand.

"TWO LUNCHEONS."

"KÄRA BRITA! Vill du komma upp till mig i mor-
gon kl. 1,30 och jämte tre fruar och en flicka
deltaga i en lunch à 4 kr., är du mycket välkommen till
Alma."

Så lydde en biljett, som jag fick häromdagen, då
jag kom hem tämligen sent på kvällen, och glad i hå-
gen beredde jag mig följande dag att efterkomma in-
bjudningen.

Låt mig till en början tala om, att jag är bosatt i
en af södra Sveriges medelstora städer, där jag fört-
jänar mitt bröd som banktjänstekvinna. Min vän
Alma, som äter sina middagar på samma ställe som
jag, är lärarinna.

Vi båda och ännu några andra flickor jämte ett par
unga fruar voro en e. m. tillsammans hos en familj.
Idun låg framme på bordet, och inom kort voro vi
inne på frågan om lunchen à 4 kr. De närvarande
fruarna påstodo, att ingen af oss flickor skulle kunna
åstadkomma något sådant. Alma, som anser sig själf
vara ganska huslig, menade, att "det vore väl ingen
trollkonst", och då hon blef på det högsta motsagd
däri, att hon ej skulle kunna göra det efter till det
priset, så föreslog hon ett vad. Hon skulle, när hon
en gång fick en lofdag, bjuda de tre fruarna och ett
par af oss flickor på en lunch till 4 kr.

På utsatt tid kom jag upp i Almas lilla förtjusande
dubblett. Där var Cecilia, värdinnan från kalaset för
några dagar sedan, där var hennes unga syster, Dagny,
och där voro fruarna Ebba och Frida.

Borta i ett hörn var bordet dukadt och prydt med
gula och röda höstlöf. Redan detta väckte allmän be-
undran.

"Ja, ser ni," sade Alma, skrattande, "jag fick ju lof
att spara på slantarna, och då jag inte visste, om
bordsprydnaderna räknades med i utgiftskontot, så
föredrog jag att gå ut själf och plocka lönnblad och
vildvinslöf, och det gör sig ju ganska bra. — Men nu
till bords, mina damer!"

Sedan vi placerat oss kring bordet, bjöd värdinnan
först på några små läckra sandwiches, som blefvo i
högsta grad prisade.

"Hvar har du lärt dig dessa?" frågade fru Cecilia.

"I vår nyaste kokbok," blef svaret; "därifrån har
jag för öfrigt det mesta af min köksvisdom. — Ingre-
dienserna äro: bröd 20 öre, smör 20 öre, ost 7 öre,
skinka 15 öre, senap 4 öre, summa 66 öre.

"Ost 7 öre, skinka 15 öre, senap 4 öre! Nej, min
kära Alma, det är inte möjligt!" utbrast fru Ebba
öfverlägset.

"Jo, i matvaruhandeln får man ett par stora bitar
kokt skinka för 15 öre, och ost hade jag hemma ändå.
Ja, jag vägde förstas ostskifvorna på brevålg, de vägde
1/2 hekto, och min ost var billig, 1,40 pr kg. — Och
så senapen! Jag får väl bekänna, att det inte är fransk
senap, utan jag köper ett litet paket "mustard", ut-
blandar litet däraf i ljumt vatten tillika med några
korn salt och socker. Och med brevålgens hjälp har
jag också lyckats få reda på att inte senapen gick till
mer än 4 öre."

Alma försvann nu för att strax därpå återkomma
med ett fat fyllda med selleribottnar, hvilkas tillagning och
kostnad hon beskref på följande sätt.

"Man tager en stor selleri, skalar den, skär den i
sex ungefär lika stora skifvor, som urholkas något och
kokas i en liter vatten, tillsatt med litet salt. — Där-
efter skalar man 18 små jordärtskockor, som kokas
väl, lägger, som ni ser, 3 på hvarje selleribotten, och
till sist öfveröas skockorna med litet smält smör.
Utgifterna äro: 1 selleri 15 öre, 18 små ärtsk. 15 öre,
2 msk. smör 8 öre, summa 38 öre."

Nu bytte värdinnan om tallrikar, och därefter ser-
verade hon sex st. wienerschitzlar, lagade efter följande
recept: 1/2 kg kalfstek 75 öre, 3 teskedar salt, 1/2
tesked hvitpeppar, 1 öre, 1 ägg 7 öre, skorp mjöl 3 öre,
4 msk smör 16 öre, 1 citron 10 öre, 1/2 burk ansjovis
18 öre, summa kr. 1: 30. Därtill 1 liter potatis summa
kr. 1: 36.

"Nu kommer festens glanspunkt," sade vår frynt-
liga värdinna, när hon efter afdukningen af föregående
rätt kom åter med sina sex små fina glasassietter
jämte en kristallskål med glass samt ett kristallfat med
de härligaste mandelkransar.

"Men, Alma, detta är inte rent spel," sade strängt
fru Frida, som hela tiden fört noggranna räkenskaper
öfver "hvad allting kostat"; "menar du verkligen, att
du efter sådana goda saker som dessa sandwiches för
66 öre, fyllda selleribottnar à 38 öre och dessa
wienerschitzlar kr. 1: 36, således summa kr. 2: 40, skulle
kunna ha råd att beställa en sådan efterrätt, som kostar
minst kr. 2: 50?"

"Jo, det är rent spel," sade Alma med största lugn.
"Ser ni, den är inte beställd, och man kan laga glass
själf oändligt mycket billigare, än ni fruar får den
lagad hemma, när ni har främmande och därför engagera
kokfru. Här ska ni få höra mitt recept på extra god
vaniljglass: 1/2 l. oskummad mjölk 7 öre, 4 hela ägg
28 öre, 3—4 msk socker 7 öre, 1/4 burk vaniljsocker
5 öre, summa 47 öre.

Mjölken kokas upp med sockret och slås öfver de
vispade äggen, hvarpå denna äggmjölk slås tillbaka i

Villan.

Af Elly Westin.

pannan att väl tjockna under vispning till bottnen. När äggkrämen är bra nog tjock, lyftes den af elden, och vispningen fortsattes, tills den är afsvalnad; då iröres $\frac{1}{4}$ burk vaniljsocker, och man vispar gärna ytterligare, tills krämen är riktigt sval. Detta gjorde jag i går, förstas. I dag har jag bara "frusit" glassen, och det kostade mig bara för 15 öre is och för 10 öre groft salt. Glassmaskin har jag lånat af min värdinna. Ni ser således, att glassen kostat mig bara 72 öre; 12 st. mandelkransar kosta 48 öre, och alltså har jag 40 öre öfver, och för dessa 40 öre skall jag be att få servera damerna en kopp kaffe, sedan vi rest oss ur "matvrån" och placerat oss i "förmaksvrån".

"Jag kan bara inte förstå," sade lilla Dagny, "hur du kunnat hålla det varmt alltsammans, när du inte har riktigt spis."

"Det gick så bra," svarade Alma; "sellerierna och jordärtskockorna hade jag kokt upp i god tid på morgonen och satt ner dem i min hemgjorda "koklada", gjord af en gammal silljårding, klädd med papper. Sedan kokte jag kaffet, som fått stå och hålla sig varmt på kaminen, och till sist, kl. 1, satte jag öfver potatisen på lilla spritköket och började steka mina schnitzlar på Primusköket."

"Du har skilt dig från ditt åtagande med stor heder," inföll jag; "måtte nu inte jag få stå med skammen, då jag inbjuder er till en 5-kronorslunch till nästa söndag."

Söndagen kom och med denna mina sju gäster: d. v. s. de samma, som Alma haft, plus denna själf samt ytterligare två flickor, Gurli och Hedda.

Jag hade haft förmånen att tillgå mitt värdfolks kök och hade för den skull kunnat baka litet, hvilket nu skulle vara min starkaste sida.

Matsedeln lydte som följer:

1. Scones med smör (1 hg) 45 öre.

Scones: 222 gr. hvetemjöl 7 öre, $\frac{1}{2}$ tesked jästpulver 3 öre, 1 tesked salt, 1 tesk. socker 1 öre, 28 gr. smör 6 öre, $\frac{1}{2}$ dl. mjölk 3 öre, summa 20 öre.

Alla torra delar sammanblandas väl med smöret; därpå iröres hastigt mjölken. Degen skäres i två delar; hvarje del formas till en rund, platt kaka, som prickas litet, hvarpå den skäres korsvis i fyra delar. Gräddas i varm ugn.

2. Sparrisomelett 1:24 kr.

Till omeletten: 8 gram smör 2 öre, 5 ägg 35 öre, $\frac{3}{8}$ liter mjölk, till stufningen $\frac{1}{8}$ liter mjölk 7 öre, 50 gram smör 13 öre, 2 msk mjöl, peppar och salt 2 öre, 1 burk sparris 65 öre. Omeletten gräddas i form, och däröfver lägges stufningen.

3. A-la-daube på tunga 1:38 kr.

2 kalftungor 70 öre, $\frac{1}{2}$ liter vatten, 2 teskedar köttextrakt 20 öre, salt, peppar 2 öre, till geléet: 8 dl. af spadet, 8 blad gelatin 16 öre, 2 äggwhitor 14 öre, 1 msk. kallt vatten —, 2 msk. mader 4 öre, till garnering: 1 hårdkokt ägg 7 öre, 1 bunt persilja 5 öre, summa 1:38 kr.

4. Potatistårta med vaniljsås 1:16 kr.

Till tårtan: 250 gr. potatis 3 öre, 250 gr. smör 63 öre, 250 gr. hvetemjöl 8 öre, summa 74 öre.

Potatis, smör och mjöl arbetas väl tillsammans och utkaflas i 3 bottnar, som bakas i varm ugn, till fyllning: 4 à 5 äpplen, socker, litet vatten 15 öre, till vaniljsåsen: 2 ägg 14 öre, $\frac{1}{2}$ liter mjölk 7 öre, en eller två msk socker 1 öre, $\frac{1}{4}$ burk vaniljsocker 5 öre, summa 27 öre.

5. Te med kax och smör (nära 1 hg) 77 öre.

Te 15 öre, socker och gräde 25 öre, kax: 168 gr. hvetemjöl 7 öre, 1 tesked socker 1 öre, 20 gram smör 5 öre, $\frac{1}{4}$ dl. mjölk, 2 öre, summa 15 öre.

Satsen utkaflas tunt, prickas och därpå skäras med sporen 16 kax.

Mina anordningar vunno bifall, i synnerhet därför att jag ej hade någonting lika som Alma hade haft, förutom att jag i likhet med henne hade gått ut i skog och mark och sökt efter dekorer till bordet. Jag hade valt eklöfsgrenar med vidsittande ollon samt rönnbär.

Gurli och Hedda voro högst förtjusta.

"Tänk, att på detta sättet kunna ju vi flickor också våga ställa till kalas och bjuda fruar med!"

"Ja," inföll Cecilia, "i det hon reste sig för att gå, "i synnerhet om flickorna bjuda oss antingen så tidigt på f. m., att kalaset ej kommer i kollision med middagagen eller också så sent på e. m., att vi ha skickat barnen i säng, d. v. s. efter sju på kvällen."

"Ja," sade Hedda litet dröjande, "men då är jag rädd, att ni skyller på edra män." —
"Försök du att bjuda dem med, lilla Hedda; min man kommer säkert gärna och dricker en kopp te hos dig!"

Nu fördjupade sig Hedda och Gurli i planer på sitt första tekalas. Men som vi ännu bara ha erfarenhet af "two luncheons", så må det vara nog för i dag.

BRITA GRAN.

DET HÖLLS FAMILJERÅD kring matrumsbordet. Pappa satt med ett hoppfullt leende kring läpparna och med solglitrande ögon. Mamma log också, men skeptiskt, och vecken vid ögonen tydde på grubbel utan hoppfullhet. Stora syster såg lillgammalt förstående ut som alltid, och hennes ansiktsuttryck växlade, allteftersom hon fäste sin blick på pappa eller mamma. Tvillingbröderna förde protokoll öfver förhandlingarna. Den ene upptecknade på sitt stora konceptpapper allt, som talade för den sak, som behandlades, då den andre däremot, oombedd men sin anläggning trogen, hade valt att — på sista sidan i mjölkbodens kontrabok — anteckna de fakta, som motarbetade den stora planen. Lilla syster, åttaåringen, kunde inte följa med resonemang; hon såg därför missnöjd ut, drog ur träckeltråden i den kjol, som mamma höll på att laga, och inflickade blott då och då något ord i samtalet.

Ty Lillan fann öfverläggningen meningslös. Allt var ju så enkelt. Pappa skulle bygga en villa i Sandskogen på samma plats, där familjen förut ägde ett tält och en krocketplan. Det skulle blifva en liten villa, bara ett enda stort rum och ett rymligt kök samt en veranda åt finsidan och en förstuga utanför köket. Så enkelt det var, tyckte Lillan. Hennes lekkamraters föräldrar ägde stora ståtliga villor i samma skog, byggnader med många rum och med balkonger och verandor och med trädgårdstäppor omkring. Hvarför skulle allting vara så krångligt, när det gällde pappa? Alltid långa förberedelser, och ändå blef det oftast ingenting till slut. Nu hade ju också farbror doktor sagt, att villan måste byggas, så att åtminstone stora syster och bror Julle, som båda två hade ondt, hon visste inte riktigt hvar, skulle få bo i skogen både dag och natt. Ja, för resten skulle allesammans må godt hela vintrarna, om den där villan blef byggd, så att de finge andas skogsluft under sommaren, det hade doktorn sagt. Det visste lilla syster, ty hon hade själf hört, när farbror doktor talade med pappa. Nu lyssnade hon förströdt till de andras allvarliga öfverläggning. De tycktes ha glömt det viktigaste. "Farbror doktor har ju sagt, att pappa skall bygga villan nu till våren," sade hon högt.

"Hör på Lillan!" svarade pappa gladt. "Det är rätt, du. Där ha vi det förnämsta skälet. Hade inte han så bestämt tillrått saken, så hade jag aldrig vågat tänka på något så öfverklassigt som en villa. Men nu..."

"Nu," afbröt mamma, "är allt klart. Att pengarna fattas, är ju en bisak, som ingenting betyder."

"Pengarna!" utbrast pappa. "Dem har jag så godt som i mina händer. Det är ju det vi lyckats räkna ut. Låt Julle läsa upp protokoll, så får ni höra!"

Julle tog på sig en viktig min och föreläste, som om det varit ur bibeln:

"Pappa skall bygga en villa. För att han skall kunna det, måste han ha 300 kronor. Hvarifrån skola de pengarna skaffas?"

"Ja, det är just frågan," inföll mamma. Julle gaf henne en förebrående blick och fortsatte:

"Inkomster:

§ 1) I mammas bankbok kvarstår 7 kronor och 50 öre."

Mamma skrattade: "Hur många gånger, pappa, har du åberopat den inkomstkällan, sen vi gifte oss?"

Pappa såg bara intresserad ut.

Julle deklamerade i något irriterad ton:

§ 2) Till detta kommer räntan sen januari."

"Har du tagit upp det som en extra post?" frågade tvillingbror nästan med vrede.

"Naturligtvis. Ju mer, desto bättre. Låt bli och afbryt så ofta!"

"§ 3) Pappa skall läsa in en begåfvad arbetarpojke i gymnasiet. För det får han, lågt beräknadt, eftersom gossen är fattig, 25 kronor."

"För en hel vinters plugg?" frågade mamma. Ingen låtsade om invändningen.

"§ 4) Stora syster får en gammal vinterkappa af tant Sofie. De 15 kronor, som en ny skulle ha kostat, lägger pappa till villakontot."

"Jaså", mumlade mamma.

"§ 5) Hela familjen får vara utan julklappar i år. Det blir en vinst på 25 kronor."

"Får jag inte ett nytt hufvud till min docka?" undrade Lillan med gråten i halsen.

"Tyst!" förebrädde Julle. "Kan du inte offra så pass mycket, då vi får en villa i stället?"

"Joo, visst," svarade syster hjältemodigt.

"§ 6) Mamma får ingen hjälp med tvätten till jul. Lika med 5 kronor."

Pappa suckade.

"§ 7) Pappa skall försöka lära grosshandlarens gosse att spela fiol, fastän han har nekat så länge, för det att pojken inte är mer musikalisk än en kossa."

"Det där behöfde inte ha upptagits i protokoll," kritiserade pappa.

"Skrifvet är skrifvet," svarade sekreteraren stolt. "Det blir minst 25 kronor."

"Billig kossa!" tyckte mamma.

"Nu är det 102 kronor tillsammans," konstaterade Lillan.

"§ 8) Vi pojkar får hvar sina 50 kronor minst i stipendium till våren," fortsattes läsningen.

"Det har vi fått flera gånger, utan att det blifvit någon villa." Det var bror Mille, som läste ur sitt protokoll.

Julle höjde rösten:

"§ 9) Pappa skall ta betalt för sina föreläsningar i ungdomsföreningen 10 kronor styck. Om han håller två, som han har lofvat, så blir det 20 kronor. Orkar han med fler, blir det mer pengar."

"Såvida han fortfarande tar betalt," menade mamma.

Julle läste: "§ 10) Jag skall sälja mitt frimärksalbum, fastän Calle Strand, den snålglupen, inte vill ge mer än 2:50 för det."

Föreläsaren tycktes stolt öfver sin egen offervillighet.

"§ 11) Pappas vanliga resa till farbror Gustaf kan inte bli af i år. Biljetten kostar 8 kronor fram och tillbaka."

Nu afbröt bror igen: "För all del, tag upp som inkomst, att pappa alltså inte heller köper någon tidning till reslektyr eller dricker kaffe i Eslöf. Det blir genast en krona."

"Du är småaktig," svarade Julle.

"§ 12) Pappa skall inte ge Luffar-Jonte ett enda öre i år, för han super i alla fall opp allt hvad han får, säger mamma. Det blir en femma."

"Bra negativa inkomster," log mamma.

"§ 13) Stora syster förtjänar, som bekant, väldiga summor på hjälpläsning hos sina rika kamrater. Allt det skall hädanefter läggas till villakontot. Hon tror, att det kan bli 25 kronor på vintern, högt beräknadt."

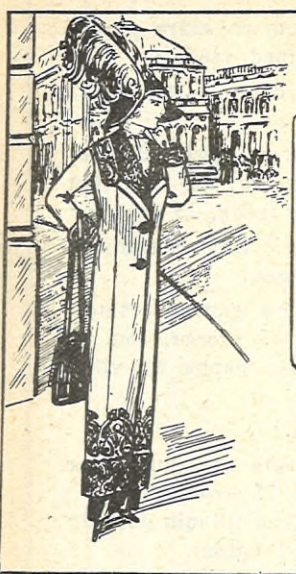
"Dem skulle hon ha till något annat," förklarade Lillan.

"Tst!" varnade stora syster.

"§ 14) De 40 kronor ungefär, som ännu fattas i den nödvändiga summan, dem får vi säkert af Gud."

"Det tycker jag är den bästa paragrafen," sade mamma.

(Forts.)

Wettergren's KAPPOR & DAMULSTRAR

BÄSTA SNITT OMSORGSFULLASTE ARBETE PRIMA TYGER & TILLBEHÖR ERHÅLLAS I DE FLESTA KAPPAFFÄRER I RIKET

Patent. Hafregryn och Hafremjöl

Gyllenhammar. Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl - tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN. Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm. VECKAN 5-11 NOV. 1911. SONLAG. Frukost: Smörgåsbord; kalffilé med champinjoner och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Gädda à la Homburg med kräftsås; stekt oxfilé med legymsalad; glassbomb med citron och mandelägg. MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt II med mjölk; pannstek säll med potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Dillkött på kalv med potatis; risgrynsgröt med krusbär och mjölk. TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek (rester från söndag) med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk blomkålspur med rostadt bröd; kokt kolja med gräslöksås och potatis. ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sill med smör och ägg (sillsås); mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttkroetter med champinjonsås; körsbärs-soppa med skorpor. TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; biffstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönkål med fläsk; äggstruvor med sylt. FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; ansjovisgratin; kaffe eller te. Middag: Fläskkottletter med pressad potatis; äppelcharlotte med vispad grädda. LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingslåda; plättar med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med bruna bönor; hafresoppa med hallonsylt.

RECEPT:

Kalffilé med champinjoner (f. 6 personer). 6 hg. kalffilé eller benfritt innanlår af kalv, 3 tsk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar. Äggstanning: 3 äggulor, 1 äggvita, 1 dcl. grädda eller buljong, salt, 1 tsk. smör. Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 dcl. buljong. Till garnering: 1 burk champinjoner (3/4 l.), 1 msk. smör (20 gr.). Beredning: Köttet torkas med en duk urvriden i hett vatten, och skäres i 6 skivor, som utklappas till halva tjockleken och ingnidas med kryddorna. Till äggstanningen vispas äggulorna och äggvitan väl med grädden eller buljongen och litet salt. Blandningen hålles i en väl smord form eller skål med lock och sättes i en kastrull med kokande vatten. Vattnet skall stå jäms med äggmassan men får ej koka, ty då blir äggstanningen vasslig och kan ej användas. När den stannat efter omkr. 1/2 tim. är den färdig och skäres där i 6 rutor. Biffarna stekas omkr. 3 min. på hvarje sida och uppläggs på varmt serveringsfat. Stekpannan vispas ur med buljongen och säsen hålles öfver köttet. Champinjoner fräses i smöret tills det är klart, en äggvita lägges på hvarje biff och champinjoner därefter omkring. Garneras med persilja och serveras mycket varm med brynt potatis som frukosträtt. Stekt oxfile med legymsalad (för 6 personer). 1 kg. oxfile, 3 msk. smör (60 gr.), 1 tsk. salt, litet hvitpeppar, 1/2 l. brun buljong, 1 dcl. madeira. Till garnering: 1 12-öres formbröd, 1 litet blomkålshufvud, legymsalad, persilja. Beredning: Filén, som bör hafva hängt, tills den är riktigt mör, putas (senor och hinnor borttagas), torkas med en duk, urvriden i hett vatten, och bindes, så att den får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, som ej bör vara större än att köttet nått och jämt rymmes, filén lägges däri och brynes väl på alla sidor samt beströs med en blandning af saltet och pepparen. Den sättes i i het ugn, spådes med den kokande buljongen och vinet och får steka 30-40 min., under det den öses flitigt. Stekan tages upp, smöret klipres bort och filén skäres i skivor, som återhoppläggas, så att den behåller sin form, samt uppläggs på en 4 cm. hög sockel, utskuren af hvetebrödet. Sockeln bör hafva samma längd som filén och kan om så önskas, kokas gulbrun i flottyr eller beklädas med staniol. Rundt omkring sockeln garneras med små snäckor, utskurna af råa hvitkålsblad, som fyllas, hvarannan med legymsalad och hvarannan med brynt potatis. Serveras med kötskyn, som silats och skummat, eller också med tryffelsås. Legymsalad (f. 12 pers.). 2 morötter, 1 selleri, 1 palsternacka, 2-3 små sockerfrivor, 1 litet blomkålshufvud, 1 hg. konserv. turska bönor, 1 hg. konserv. sparris, 1 hg. konserv. fina ärter. Saladsås: 1/2 tsk. salt (3 gr.), några korn paprika, (1/2 tsk. socker), 6 msk. fin matolja, 3 msk. ättika eller vinäger. Till garnering: 1 saladshufvud, 2 msk. finhackad persilja, 2 tsk. finhackad krasse eller körfvel. Beredning: Rotsakerna ansas, kokas och skäras i vackra strimlor med legymknif. Blomkålshufvet ansas och kokas på vanligt sätt. Bönorna skäras på snedden, i mindre bitar, och sparrisen skäres mitt itu. Legymerna, som böra vara nykokta och helst ljumma, uppäggas i grupper på ett rundt silverfat, garneras med saladsblad; i midten lägges blomkålshufvet. Till säsen lägges kryddorna i en skål och blandas med vinägern, hvarefter oljan tillsättes, litet i sänder, och säsen hålles öfver legymerna, som därefter beströs med en blandning af persiljan och krassen. Om så önskas kunna grönsakerna blandas med äkta eller kokt majonnäs, serveras i kristallskål och beströs med finhackad tryffel. Hafregrynsgröt II (f. 6 pers.). 5 dcl. ängpreparerade hafregryn (2 hg.), 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 lit. vatten, 3 dcl. grädda, 1/2 msk. salt (8 gr.). Beredning: Grynen sköljas och få väl aftrinna. Smöret lägges i en kastrull, vattnet ihålles, grynen illäggas och få stå öfver natten för att svälla. Gröten får koka upp med tätt slutet lock, tills grynen äro fullkomligt mjuka, eller omkr. 1 tim. - Mot slutet af kokningen spådes med grädden. - Gröten afsmakas med salt och serveras med mjölk eller grädda. Vattenläggas ej grynen öfver natten, bör gröten koka 1 1/2-2 tim. Grädden kan uteslutas och gröten kokas på enbart vatten, eller på enbart mjölk, om så önskas. Kokt kolja med gräslöksås (f. 6 pers.). 1 kolja på omkr. 1 3/4 kg., 1/2 msk. ättika, 2 1/2 msk. salt (43 gr.). Beredning: Koljan bstrykes med ättika och skrapas väl från stjärten och uppåt. Den rensas, sköljes mycket väl och torkas. Rommen och lefvern tillvaratagas, kokas för sig i saltadt vatten och användas till garnering af fisken. Hufvudet, från hvilket gälarna borttagits, skäres af jämte stjärten, emedan de lätt falla sönder vid kokningen. De kunna kokas för sig och användas som garnityr eller griljeras och stekas. På den tjockaste delen af fisken göres tre skårar på hvarje sida, fisken ingnides med saltet och får ligga ett par tim. Den kokas därefter och fordrar stor uppmärksamhet vid kokningen, som försiggår på 10-15 min. Upplägges på varmt fat med sill, garneras med lefvern och rommen, skuren i skivor, samt med persilja och små kokta potatisar. Serveras med gräslöksås. Sill med smör och ägg (f. 6 pers.). 2 stora, salta fetsillar, 3 ägg, 1 hg. godt smör. Beredning: Sillen flås, tages ur, sköljes och flåkes, ryggen borttages och sillen vattenlägges dagen innan den skall användas. Den inklappas i en fiskhandduk och alla småben borttagas noga, hvarefter den skäres i små tärningar. Äggen hårdkokas, afkylas i kallt vatten och skäras likaledes i små tärningar. Sillen och äggen blandas därefter i en karott och det skirade smöret hålles öfver. Anrättningen serveras med nykokt potatis som frukosträtt. Ansjovisgratin (f. 6 pers.). 18 ansjovisar, 1/2 lit. mjölk, 1/2 lit. rå potatis, 1/2 msk. fint hackad rödlök, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. stötta skorpor. Till formen: 1/2 msk. smör, 1 msk. stötta skorpor. Beredning: Ansjovisen flås, tages ur, flåkes midt itu, benet tages bort, filerna få ligga i mjölken 1/2 tim., hvarefter de inklappas i vitt papper. Potatisen sköljes, skalas och skäres i tunna skivor. En elfast omelettform smörjes med kallt smör och beströs med stötta skorpor. På botten af formen lägges ett hvarv potatis, så ett hvarv ansjovis, därpå lök och litet peppar. Så fortsättes, tills det blir 3 hvarv potatis och 2 hvarv ansjovis. Öfverst lägges smöret i flockar och där öfvanpå strös skorporna. Anrättningen stekes i god ugnsvärme omkr. 45 min., och serveras som frukosträtt eller till smörgåsbordet. Äppelcharlotte (f. 6 pers.). 6 2-öres mandelbröd, 1 1/2 hg. smält smör, 1 hg. groft stött toppsocker. Äppelkompott: 150 gr. socker, 3 dcl. vatten, 1 1/2 lit. goda, syrliga äpplen, 1 msk. citronsaft eller ättika. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor. Beredning: En koppar- eller bleckform smörjes med kallt smör och beströs med stötta skorpor. Bröden klyvas längs efter, doppas i det smälta smöret och vändas i sockret. Formen beklädes med brödskivor, fylls med äppelkompotten, och resten af brödskivorna lägges öfver som lock. Puddingen gräddas omkr. 1/2 tim. i ordinar ugnsvärme, uppstjälpes och serveras varm med persilja eller vispad grädda. Plättar (f. 6 pers.). 2-3 ägg, 3 dcl. grädda, omkr. 160 gr. mjöl, 7 dcl. mjölk, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 1/2 msk. smält smör (30 gr.). Till plättlaggen: 2 msk. smör (40 gr.). Beredning: Äggen söndervisvas med stälvis, grädden ihålles, och därefter vispas mjölet, som helst bör vara sikadt. Mjölken spådes på, saltet och smöret tillsätts och smeten får stå 2 tim. Plättlaggen upphettas långsamt, smöret smältes i vattenbad

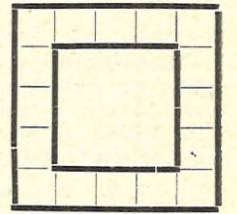
Handskar Ninon Damhandske af Glacé, alla färger, Kr. 1.95.

Lady Damhandske af Glacéläder, med uppstickade sömmar, alla färger, Kr. 2.50.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET, STUREPLAN, REGERINGSGATAN.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 44. ORDEN I RUTORNA.

2 a, 2 d, 1 e, 3 i, 1 m, 3 n, 2 o, 1 r, 1 s.

Figurerna 16 tomma fält skola ifyllas med ofvanstående bokstäver, så att man får fyra ord, hvar och ett bestående af fem bokstäver. Hvar och ett af dessa ord bildar utom begynnelse- och slutbokstafven åter ett nytt ord. De fyra af fem bokstäver bestående orden beteckna: Ett kvinnonamn, en kurort, en konung och en sångare i fortiden (de två första orden bildas af de vägräta, de två sista af de lodräta raderna). De fyra af tre bokstäver bestående orden beteckna: En flod, en sång, ett kvinnonamn och en stad. Anna H-m. Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 19 november. A kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 44. De två första rätta lösningar, som

PHONOLA PIANINON

(Själfspelande bästa apparat) af eget förstklassigt fabrikat. HOS FLYGLAR & PIANINON i olika mönster o. stilar. Billbergs Piano-fabrik Göteborg K. Hofi. Begär priskurant! - Respektabla ombud antagas.

Pannkakor,

Plättar och Kött-Bullar bli porösa och läckra om vid tillagningen litet af Lagermans Bakpulver Tomten tillsättes. Se bruksanvisningen.

J. E. SWARTZ' HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP (GROFMALEN) (FINMALEN) "SNÖFLINGAN" "SVANEN" J.G.S. NORRKÖPING

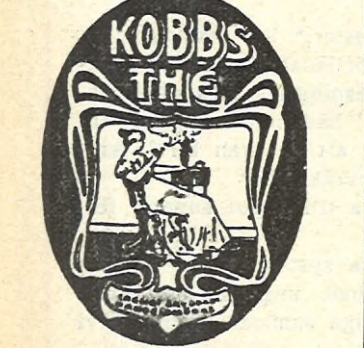
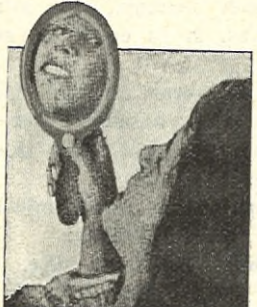
Mellins Food är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Bok om barns uppfostran gratis och franko från Mellins Food Depot, Malmö.

A.C. SVENSSONS KNÄCKEBRÖDSBAGERI GÖTEBORG SVERIGE. Äkta Göteborgs-Knäckebröd. Hygienkontrollant: Dir G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 929.

BÄST ÄR EKSTROMS JÄSTMJÖL ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK.

Iakttag själf den förskönanande inverkan som Oxygenol-Tandpulver utöfvar på Edra tänder vid flitigt begagnande. Dess verkamma beståndsdelar stärka tänderna och gör dem vita på grund af sin blekande förmåga. Uppfriskar tandköttet.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER. Rikhaltiga variationer. Begär prisk. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridarebangatan 27, STOCKHOLM.

Begär alltid Kobbs Thé och tillse noga att det paket Ni erhåller är försedt med ofvanstående skyddsmärke ty detta är full garanti för att Ni får det bästa thé. M. S. Kobbs Söner, Göteborg. Théimport. Etablerad 1809.

Prenumerera på Idun

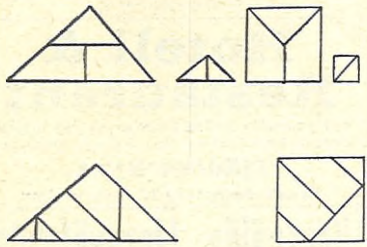
Lejon Dantur
PRIMA KVALITÉTÉ

BÄSTA UTFÖRANDE

Finnes i alla välsorterade Sybehörs-, Manufaktur- och Kortvaruaffärer.

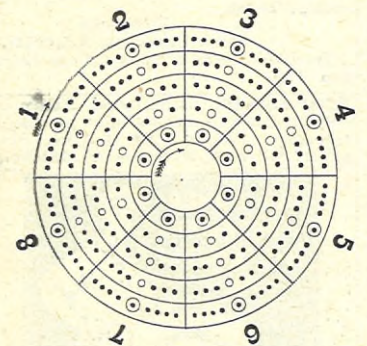
vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÅFLING N:R 40.

Vid den företagna granskningen har endast en af de insända lösningarna visat sig vara riktig. 1:sta priset tilldelas alltså fr. Thea Vahlén, Grenna.

TIDSFÖRDRIF. CIRKELGÅTA.

I stället för punkter skola bokstäver insättas i cirkelns åtta afdelningar. Den innersta cirkelns åtta bokstäver, lästa i pilens riktning, bilda namnet på en af det forna Greklands största tragiska skaldar, och de åtta mittelbok-

stäfverna i den yttersta cirkelns åtta ord, bilda namnet på ett af hans dramer. De åtta mittelraderna i cirkelns åtta afdelningar, lästa inifrån och utåt, gifva i 1: kvinnonamn, i 2: stjärnbild, i 3: trädgårdsprodukt, i 4: hur kaminen bör vara, i 5: hvad klockor ästadkomma, i 6: kastsnara, i 7: kvinnonamn, i 8: landskap i Sverige. — De andra orden som skola sökas äro, inifrån och utåt, i 1: konsonant; gudinna; västanvind; forngrekisk sagokonung i Thebe; mansnamn. I 2: vokal; en af Ödets gudinnor; tysk romantisk skald; drottning i Palmyra; en stor ögrupp i Asien. I 3: konsonant; en af äserna; underjordens gud; ett vidsträckt landområde i sydöstra Europa, västra Asien och nordöstra Afrika; grekisk fältherre och statsman. I 4: vokal; födoämne; flodguden Ladons dotter, som förvandlades till ett lagerträd; konungarrike; romersk skald. I 5: konsonant; mansnamn; jaktens gudinna; halfakta ädelsten; kvinnonamn. I 6: konsonant; herdarnes gud; stad i Jönköpings län; konungarrike i västra Asien; tidsbestämelse. I 7: vokal; träd; kvinnonamn; gudinna; stad vid Mälaren. I 8: konsonant; genljud; fågel; blomma; tragiskt skådespel. Hildur.

ANAGRAM.

Af samma 6 bokstäver bildas här nedan betecknade 3 ord.

Vårt första sitter, full af ro,
Uti sitt eget trefna bo,
Och sticker på en strumpa.
Då knackar det på dörrn: Stig in!
Vårt andra — leende och fin —
Bär budskap från »sin stumpa».

Ni kan väl tänka er, ma chère,
Att det hos oss rätt lifligt är;
Man middag ämnar gifva.
Er noble son, och så min gås,
Nu tala blott om stek och sås,
Och på matsedlar skrivna.

Så skall det blifva å la danbe,
Men helt naturligt »sans Microbes»,
Och därför ber nu Emma,
Om att få låna edra två —
Med andra ord vårt tredje — så
De kunna lagas hemma.

Ja visst! Och tack för er visit,
Men nu går min Lovisa dit
Med det af er begärda.
Och sen vi slå oss ner, vi två,
Att oss ett par patienter få,
Det må vi vara värda.

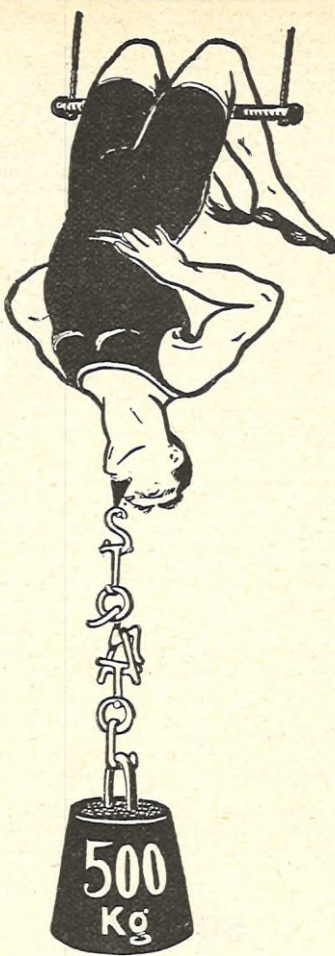
Sibylla.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 43.
GISSA NAMNET: Bostonvals:
os, lans, bo, ton, ost, Ob, son, lat, tal,
vas, bal, stol, so, slant, sol, sot salt,
boa, sto, lots.
DIAMANTGATAN: »Godt rykte är
bättre än guld.»
CHARADEN: Tålmod.
CHARADGATA: Arboga (arm,
bom, gam).

AXA Hafregryn Hafremjöl

Axa Hafregrot om morgonen
giver arbetslust hela dagen.

Af största vikt är rationell tandvård med STOMATOL

FRÅGOR

ENHVAR läsare af *Idun* äger rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 251. Kan någon af *Iduns* läsare gifva ett godt råd, hvar man skall söka någon donation eller hjälp för 76 års gammal, blind, obemedlad dam, som också lider af svår reumatism. Hon har ej, trots stor flit och sparsamhet, kunnat samla något för ålderdomen. En vän 1911.

N:r 252. Huru få bort solbränna? Inga.

N:r 253. Vore tacksam om någon af *Iduns* läsare kunde upplysa en fattig prästänka, med 8 minderåriga barn, om det finns någon kassa eller donation, där hon kan söka hjälp. Pensionären vill ej räkna till mat och barnens kläder och uppföstran. Bekymrad moder.

N:r 254. Vore tacksam om någon af *Iduns* ärade läsare kunde ge upplysning om man från någon affär, och hvilken, eller annat ställe kan få tillsändt sig llinnesömnad till landet. Är bunden

Starkt aptitgivande, gifver Vasens (f. d. Nordstjernans) »Ferrol» de bästa resultat vid b'odbrist och allmän svaghet. »Ferrol» är ett Järncaseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

vid hemmet för att tillse mina gamla föräldrar och behöfde så väl förtjäna litet. Tacksam för svar är en Prenumerant.

N:r 255. Huru skall jag behandla hvitt ullgarn så att det ej krymper när arbetet är färdigt och behöfver tvättas? Har hört att man skall koka garnet innan det användes, men har glömt hur det då skall behandlas. Tacksam om någon af *Iduns* läsare kunde gifva mig ett råd. Selma.

N:r 256. Skulle någon af *Iduns* läsare eller läsare kunna upplysa mig om huru man på bästa sätt själf kan ästadkomma ett akvarium. Intresserad.

N:r 257. Är f. n. kontorist, men har tröttnat därpå och tänkt bli härfrisörka. Vore tacksam erhålla uppgift på hur mycket man kan beräkna förtjäna pr år samt hur lång elevtid och hvar man bör genomgå en sådan kurs. Kontorist.

N:r 258. Står den s. k. Beredskapskåren äfven icke-stockholmare till tjänst med råd och upplysningar, undrar En som behöfver råd.

N:r 259. Hvad skall jag göra för att få bort bladlöss från mina rumsväxter. Jag har försökt tvätta och spola dem med vatten, men utan framgång. Mycket tacksam för svar vore Lillan.

N:r 260. Vill någon af *Iduns* läsare gifva mig upplysning om och adress till någon god trädgårdsskola för flickor. Tacksam för svar till Elsa.

N:r 261. Finnes någon bland *Iduns* läsekreten som kunde och ville gifva mig upplysning om teosofiens läror eller gifva ett råd hvar jag bör vända mig för erhållandet därpå. Tacksam för svar. Prenumerant.

N:r 262. Hvad kurs bör man genomgå för att utbildas i tandteknikerkerket? Hvarest? Huru lång tid? Kostnaden? Erhåller kvinnlig tandtekniker samma löneförmåner som manlig tandteknikerfrågar Intresserad.

N:r 263. Vill någon af *Iduns* rådgifvare vara vänlig upplysa mig om hvar man skall vända sig för att få mönster till dörrdraperier? Gammal prenumerant.

N:r 264. Hvar kan intresserad få köpa litteratur i grafologi (chirogrammatomanti)? Intresserad prenumerant.

N:r 265. Kan någon af *Iduns* läsare gifva mig ett godt råd, hvar man skall söka någon donation eller hjälp för 76 års gammal, blind, obemedlad dam, som också lider af svår reumatism. Hon har ej, trots stor flit och sparsamhet, kunnat samla något för ålderdomen. En vän 1911.

N:r 266. Vill någon ge mig anvisning på några lätta och vackra sånger lämpliga för skolbarn i åldern 10—12 år? Äfven julsånger. Prenumerant.

N:r 267. Vill någon af *Iduns* läsare gifva mig ett godt råd, vore jag mycket tacksam. — Jag bor i en stad om 10,000 inv., är sedan några år gift med en tjänsteman i statens verk, har inga barn. Både jag och min man önska genom något gemensamt extra arbete öka våra små

Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

inkomster. Vi äro båda händiga, men hafva ej gått igenom några kurser och kunna ej något speciellt. Finnes ej något man kunde göra i hemmet för någon firma eller dyl. Har ej lyckats få något här på platsen, inte ens renskrifning. Eva.

N:r 268. Skulle vara mycket tacksam att få en fingervisning i hur flugsmuts på en gul sidenmöbel skall borttagas. 4711.

N:r 269. För en 21-års obemedlad landflicka, rask och duktig — tjänarinna hos undertecknad — med stor lust och fallenhet för matlagning och med mycken lätthet för att lära, frågas vänligen hvar hon billigast, helst afgiftsfritt, kan få grundligt vidare utbildning sig. Då hon är bosatt i en af Dalarnes mest aflägsna skogsbygder och aldrig varit från sin hemtrakt, vore ett i alla afseenden godt ställe synnerligen önskvärdt och emotets mot största tacksamhet anvisning därå. Fjällprästens fru.

N:r 270. Skulle någon af *Iduns* många läsare och läsare kunna och vilja hjälpa mig i mitt bryderi, vore jag mycket tacksam. — Jag är 21 år, har aflagt studentexamen med utmärkt betyg i alla språk och dessutom idkat ett års språkstudier vid högskola. Franska intresserar mig mest af allt, och jag skulle gärna vilja ernå fulländning i detta språk. Som jag är öfvertygad om, att detta resultat är omöjligt att — äfven genom det strängaste arbete — vinna här i Sverige, har jag tänkt att begifva mig till Paris och fortsätta mina studier där. Jag har gjort mig underrättad om villkoren för inträde vid universitet därstädes och funnit, att jag uppfyllt dem. Med träget arbete — och vid sådant är jag van — skulle jag kunna aflägga den erforderliga examen på ett läsår räknadt från den nästkommande 1ste november till midten af juli nästa år. — Så tillvida är saken enkel, men nu kommer svårigheten: Jag är fattig och kan ej vänta något vidare understöd af min far, hvilken med oerhörda försakelser för egen räkning hittills har bisträckt mig och samtidigt på sin lilla lön i egenskap af statens tjänsteman håller mina fem yngre syskon i dyra skolor. Ett lån är svårt att få. Hvem skulle väl vilja lämna ett sådant utan borgen åt en ung flicka på hennes blotta ord. — För att kunna uppehålla mig i Paris har jag därför tänkt försöka få någon anställning i en fin, helst äldre

BÄTTRE SIDEN ÄN SCHWEIZER-SIDEN FINNES ICKE!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline, 120 cm. bred, från 95 öre metern, sammet och plysch till klädningar och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, läft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoff.

En fullkomlig ersättning

för det dyra och skadliga bönkaffet finnes i det billiga och hälsosamma "KATHREINER".

"Det är fråga om Eder hälsa."

FLORODOL-TVÅLEN

ÄR HUDVÅRDENS FÖRNÄMSTA HJÄLP. MEDEL, FÖRLÄNAR SAMMETSJUK OCH BLÄNDANDE SKÖN TEINT!

familj, som mot fritt vivre och möjligen någon liten lön ville såsom hjälp och sällskap i sitt hem upptaga en glad och begäfvad svensk flicka, villig att deltaga i allt arbete såväl husligt som vetenskapligt, blott ett par timmar dagligen lämnas henne för att bestäva föreläsningar vid högskolan. Utmärkt betyg och rekommendationer finnas.

Skulle någon af Iduns läsare kunna hjälpa mig till en dylik plats eller gifva mig ett råd, hur jag bör gå till väga för att — utan annonsering — få en sådan plats, vore ingen tack-sammare än Ung Stockholmska.

N:r 271. Vore tacksam om någon af Iduns läsarinna snarast ville lämna mig beskrifning på brod lämpligt för sockersjuk person.

N:r 272. Hvar skall ansöka till »Barnavård» i Stockholm inläggas? Hur lång är kursen och hvad kostar den? Är viss ålder nödvändig? Tacksam för svar vore 17 år.

N:r 273. Ville någon af Iduns läsarinna godhetsfullt upplysa mig om hvar mönster kan erhållas till trefliga daglianna, att sy för hand, för flickor på fjorton år.

Lärarinna i Norrland. N:r 274. Hur skall man bäst tvätta hvita ylleblusar? Gunvor.

N:r 275. Kan någon af Iduns läsarinna eller möjligen någon dess läsare gifva ett antagligt svar, varför ett arbete utfördt af en man betalas högre, oftast dubbelt, än då samma arbete mer noggrant, punkligt och ordentligt utföres af en kvinna, frågar En familjeförsörjande flicka.

Skulle någon af Iduns läsare vilja gifva ett godt råd hvad ett bildadt fruntimmer, som suttit på kontor i flera år, men som nu är aldeles utledsen på kontorslivet, skall kunna taga sig till för att försörja sig. — Är praktiskt och har en mindre summa penningar hopsparad. — Ej kanin- eller hönskötsel. — Svar till »Våren 1912», Iduns svarafdelning.

TVÅ MÄNNISKOR.

Skildring ur skånska folklivet af Karla Rönne.

(Forts.)

»På söndag ska vi gå uppåt åsen och du ska få se Mörkankef och Högforsen och skogstjärnen. Och utsikten från Bocksprånget se! — Då säger du nog inte, att här är fattigt, fult och naket!»

Hanna såg på Olof med en full blick. »Så vackert som här finns inte i hela världen», sade hon sakt.

»Kan du hinna få allt i ordning, Hanna? Om en halftimme är jag här tillbaka med hela skocken», sade Ljung en fjorton dagar senare.

Hanna låg på knä i smultronlandet och sökte efter de stösta och rödaste bären, som hon lade i en glasskål hon höll i ena handen.

»Ja, för all del! — Jag har alltihop färdigt! Dukad är där och fisken kan inte läggas i grytan förrän de komma och potatisen sköter mor Cilla!»

Det är i dag Olof Ljung väntar besök af landmännen från Kristianstads-trakten. Och Björkeröd står om möjligt än mer pyntadt och fint än när Hanna kom.

Inomhus är där som ett dockskåp. Hanna har haft med sig så många vackra saker till hemmet. Soffan är klädd med hemväfdt öfverdrag i rosen-gång, en duk i samma väfnad täcker det stora bordet, på hvars midt prun- kar en vas med hvita rosenpioner. Prydliga nöthämsmattor täcka golvet och gardinerna har Hanna själf väft i gammaldags mönster. Vid ena fön- strett står hennes nya glänsande sym- maskin och öfver soffan hänga två stora porträtt af kungen och drott- ning.

I kammaren står nu Hannas höga polerade byrå med sina gula beslag på den förr tomma väggen och på den uppbyggade sängen har hon bredt farmors tjocka ylletäcke, väfdt i munkabälte.

Ute på verandan är bordet dukadt för de väntade gästerna. Hanna och Olof ämna slå på stort och bjuda på både mat och kaffe — smörgås- bord, kokt braxen från Säfvsjön och jordgubbar till efterrätt. —

De resande landmännen hade ätit och låtit Hannas läckra anrättningar sig väl smaka. Se'n gick ett par timmar till rondan i stallar och ladu- gård och att bese nyodlingarna och rotfruktsfältet och sädesvängarna.

Så samlades man vid kaffebordet, som Hanna dukat på gränsplanen invid flaggstängen.

Ett stycke för sig själf stod konsu- lenten och talade med Ljung om allt arbete denne nedlagt på sitt hem- man. Och Ljung redogjorde för de plan- ner han hade och de förbättringar och odlingar han i framtiden tänkte göra.

Hanna fin och nått i en ljusrutig bomullsklädnad gick och ordnade med koppur och kaksålar och skötte sina värdinnehållare.

»Ja, herr Ljung har utfördt ett godt arbete här på så kort tid» — sade konsulenten. »Ett ovanligt arbete rent af. Men med en sådan hustru till hjälp — hans blick hvilade på Hanna, som just närmade sig med kaffekannen och bad få servera halfvan — »kan jag tänka mig att allt skall gå lätt och lustigt.»

Hanna blef röd som rödaste blod öfver detta öförtjänta beröm. Hon såg bedjande på sin man och öppnade munnen som för att säga något.

»Hvad som är tungt för en är lätt för två. Och med en sådan hustru som min går det styfvaste arbete och hårdaste slit som den lustigaste dans. Och vi två ska' med Guds hjälp hålla i och inte förtrötta, förrän vi förvandlar Björkeröd till ett litet parad- is! — Eller hur, Hanna?»

»Det är redan ett paradys» — var dennas enda svar.

REKREATION.

Af EBON.

I herrskapet Elvinds väning lyste den klara mars-solen vänligt in. Men fru Stina Elvind såg trött och modfärd ut.

»Hur detta skall gå, vet jag inte — jämrade hon sig — »jag är så trött och förbi, så jag kan knappt någonting.»

»Ni pratade väl för mycket på kaffe- juntan i går» — afbröt Julius Elvind en smula malitöst och snodde sina vackra blonda mustascher, medan de blå ögonen lyste af illparighet. Utan att låtsas om hans afbrott fortsatte fru Stina:

»Och i denna, senast nästa månad få vi ovillkorligen ha en bjudning. Vi äro skyldiga en hel del.»

»Nej så i alla röda, brinnande gran- ner om här blir något kalas af på denna sidan midsommar» — afbröt Ju- lius Elvind, halft allvarsamt, halft skämtande — »jag har för det första inte råd till det och för det andra tål inte mina nerver allt detta för- dömda kvinnopratt om ditt och datt.»

»Dina nerver». — Stina Elving stor- skrättade. — »När har karlar fått ner- ver och enkannerligen du? Och hvad prat beträffar, min käre Julius, så äro ni karlar minst lika goda kålsupare i den saken, som någonsin vi kvinnor. Och du själf, mitt hjärtas konung, är minsann rätt styf i att prata, när du rikligt kommit i ditt esse.»

Stina skrattade, så de hvita tänderna lyste. Julius tittade på henne.

»Hvad du är söt, Stina, just nu, du ser nu inte ett dugg trött ut. Du ser minst tio år yngre ut, än du i verkligheten är, blundbarnt mitt, gullivivan min» — och han tog med sina hvita och fasta händer om hus- truns finhyllta anlete och tryckte en kyss på hennes läppar.

Så förde han henne ifrån sig och sade allvarsamt:

»Ser du, så roligt vi två kunna ha. Hvarför ska vi alltid ha huset fullt af främmande?»

»Nu öfverdrifer du, käre Julius» — svarade Stina — »inte ha vi alltid främmande och aldrig ha vi huset fullt af främmande. Och nu har jag varit så mycket borta och får bjuda igen...»

»Men när det tröttar dig, hvarför går du då i fridens namn på hvar eviga kaffejunta du blir bjuden på? När du så dessutom kommer i skuld och anser dig, till och med när du är dödstött, tvungen att ställa till kalas, så vore det ju, genom att inte gå när du är trött, klokast att inte si så där, som nu sker, ideligen sätta dig i en skuld, som vi på grund af hvad jag nyss sade, har så oändligt svårt att inlösa.»

»Men den här bjudningen åtminstone» — envisades fru Stina.

»Den blir inte af» — afbröt Julius kort.

»Du är en tyrann» — utropade Stina halft skämtsamt, halft ond.

»Nej, jag är en klok karl, en för- ständig karl, det skulle till och med tant Solvig Eide medgifva, om hon hade hört vår tvist nyss» — sade Ju- lius lugnt. »Topp» — utropade Stina — »vi skola bjuda hit tant Solvig och hon skall afgöra om vi skola ha bjudningen, eller inbibera den.»

Julius var med på saken och tant Solvig Eide inbjöds på kaffe i all enkelhet en eftermiddag.

När tant Eide kom och såg att det blott var framsatt koppar åt henne och husets folk klappade hon hän- derna samman af glädje och utropade: »Så härligt att här inte är huset fullt af folk, utan att vi äro blott för oss själfva, ty jag räknar mig inte som någon främmande.»

»Ser du», — utbrast Julius till sin fru — »ser du, att helt ovetande ger tant Solvig mig vatten på min kvarn.»

»Hvad betyder detta?» frågade tant Eide och såg från den ena till den andra.

Så berättades allt för henne. Och hon fällde följande utslag, halft allvarsamt, halft humoristiskt, vänt till Stina:

»Kvinna, du skall lyda din man i allt. Det har du godt af, när du har en klok och förständig man.»

Om »vännerna» ha något att säga för att du ej så snart bjuder igen, så låt dem säga hvad de vilja, eller förklara saken för dem, huru du helst vill.

Du skall göra mera afseende å hvad din man säger än hvad vännerna säga.

Försök så att hålla så mycket till- baka du kan med antagandet af bjud- ningar. Skyll på din trötthet. Den ger dig ju fullt skäl att afslå en eller annan inbjudning.

Den tid du så sparar härpå bör du anslå till hvilat. Men under denna bör du hvilat aldeles fullständigt, sträck ut dig på en soffa, utan att hvarken läsa eller prata.

Du skall få se, att om du tar en liten stunds hvilat hvarje dag och allra helst när tröttheten känns som värst, så skall detta bli en stor rek- reation för dig, utan att det kostar dig ett öre.

Så skall du promenera i friska luften

vid lämpliga tillfällen, men aldrig för länge på en gång.

Seså ja, mitt herrskap, där har Ni mitt utslag. Tack för godt kaffe och godt sällskap och så adjöss med Era.

Och innan herrskapet Elvind visste om det var den lilla hvithåriga, fet- lagda, gladlynta och klarögda Solvig Eide försvunnen och fru Stina frågade sin man om inte alltsammans varit en dröm, att tant Solvig varit där.

Men Julius skrattade och strök de blonda mustascher och gaf sig blankt i backen på att allt varit verkligt, ty han hade stenograferat hela tant Solvigs anförande, medan hon talade och Stina hört på. Och lappen hade han i västfickan och den lappen skulle Stina, som själf förstod stenografi, få, så kunde hon med ett häftstift fästa den på något ställe, som var mest lämpligt. Och när så frestelserna påkommo så behöfde hon blott kasta en blick på lappen, för att få kraft att, när hon var trött, säga nej till en bjudning.

Och fru Stina, som varmt älskade sin man och i själ och hjärta var trött på kaffejunter, hon gjorde som hennes man sade.

Och till sin stora glädje och stora förvåning kände hon sin trötthet allt mera ge vika och krafterna växa, utan att hon tagit vare sig medicin eller annat.

I hvilat fann hon rekreation.

Till trots för denna hvilat försum- made hon intet i sitt hus. Tvärtom, hon hade aldrig gjort så mycket i sitt hus, som nu, eller hade med- hunnit så mycket, eller med ett ord sagt, haft huset så mycket på sina fem fingrar som nu. Hon kände sig aldrig jäktad, utan kunde lugnt plan- lägga allt och lugnt utföra allt.

Hvem som helst, som känner sig trött kan följa Stina Elvinds exem- pel och nå lika godt resultat som hon.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Ante ll. Dikten har ju en vacker tanke, men är som helhet för obetyd- lig. Det måste vara ett kusligt vind- rum ni har. Men mera vill det till för att bli skald.

Resenär. Tack, vi ha ej plats.

N—n. Samma öde.

Gåspennan. Omöjligt att an- vända era s. k. artiklar. Och ni vill bli journalist i utlandet!

Handväfda Linneväfnader. Duktyg, Servietter i damast o. dräll, Hand- dukar, alla slag, Linnelärter, Näsdukar, äkta knypplade Vadstenaspetsar m. m. köpes bäst och billigast från Västgöta Linnemagasin, Folkabo. Prof sändes.

Schweizerbrodyr, Spetsar och Väfnader. Specialité: Z- brodyr till billigaste priser. Rikhaltigt lager. Rikt profsor- timent till landsorten franko. Saltmätareg. 3 B. n. b. hörnt af Tegnérg. Allm. Tel. Br. 4278. Öppet 10—7. Celia Lutteman.

Kohinoor's

Reklam Shanfung-Siden.

Direkt från våra mäktiga teförbin- delser sälja vi i reklamsyfte denna för- tjusande kvalité, samt äkta Malteser- kragar, knypplade för hand af silke, till partipriser (billigare än svenska k'pman kan köpa samma vara), det vill säga för något under 2/3 af varans verkliga värde.

Begär prospekt med pris, prof och villkor från Te-A.-B. Kohinoor, Göteborg.

Till salu. Nybyggd villa om 7 rum, komfortabel, med värmeledn., bad- rum, präktig källarvåning, sundt, härligt läge nära sjö och station vid stam- banan, 35 minuters järnväg söder om Stockholm, 11 tag dgl. i hvar rikt- ning. — Närmare Tullinge, insp. Ham- marlund, eller Djursholm, protokoll- sekr. Tegnérg. Beskrifn. på begäran.

Skönhetsvården

å 150 af vic. de Réville. Bästa an- visning att få ett fri-kt o. ungdomligt utseende. En utmärkt bok för ung o. gammal. Häft. 150. Inb. 225

Hökerbergs förlag, Stockholm 1.

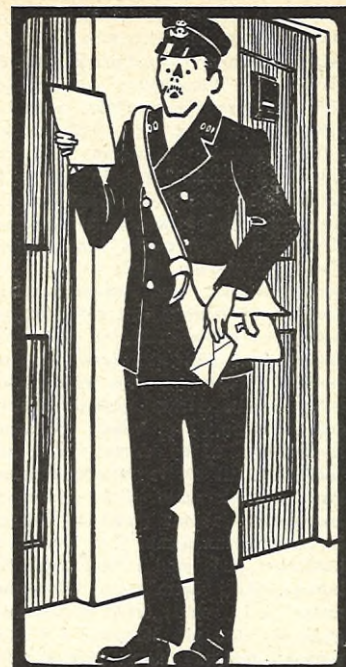
Fabriken Spindeln

får härmed för ärade kunder meddela, att vi denna dag öfve lämnat försälj- ningen af våra va'or, Guipure, Tyll- och Hvitbroderier, Afpassade Blusar och Klädningar i linne, mussin och tyll m. m. till firman

Svenska Konstväfnadsaffären, adr. Björnlunda,

hvilken kommer att fortsätta den af oss bedrifna försäljningen till privat- personer på samma villkor och till samma priser som förut.

Udöbe den 15 okto' er 1911. Fabriken Spindeln.

KATALOGEN ÄR UTKOMMEN SÄNDES GRATIS OCH FRANCO PÅ BEGÄRAN NORDISKA KOMPANIET STOCKHOLM

Nervösa personer

använda Mührads Lecitin-tabletter, som innehålla det för nerverna så vik- tiga och styrkande lecitinet. Detta ären lifsviktig beståndsdel i hjärn- och nerv- substansen. Vid neurasteni och andlig öfveranstängning m. m. Lecitin är »nerv-föda». Mührads Lecitin-tabletter fås endast å apotek.

Specialaffär för SCHWEIZER- BRODYR, SPETSAR, VÄFNAD- ER m. m. Tillverkning af DAMUNDERKLÄDER. Rikt profsortiment till landsorten. BRODERI-AFFÄREN. 3 KOMMENDÖRSG. 3, har flyttat till n:r 9 samma gata.

En roman om Beethoven. 2:a upplagan. QUASI UNA FANTASIA AF JOHAN NORDLING. PRIS 4 KRONOR. C. E. Fritzes Bokförlags A.-B.

TELEGRAM.

Uppseendeväckande nyhet.

Vi få härmed nöjet meddela att vi på våra kunders begäran öppnat neder- lag för våra öfver hela landet välkända tillverkningar af Pelsvaror såsom Muffar, Kragar, Boor, Baretter, Damhattar, Mans- och Barnmössor, Sportmössor, Finska mössor passande enhvar.

Samtidigt är vår nya rikhaltiga pris- kurant färdig och sändes den på be- gåran till enhvar gratis och franko.

Skynda att rekvirera den, ty vintern står för dörren, och hos oss har Ni bästa tillfälle att köpa billigt och bra.

Återförsäljare, hos oss köper Ni Edra varor absolut billigast samt slippa att ligga med lager. Vi sända Eder varorna samma dag ordern är oss till- handa.

Blif agent för oss och Ni har bästa tillfälle nu att göra Eder en god in- komst. Vi lämna högsta provision och våra varor äro de mest lättsålda Ni kan få.

Gör ett försök och Ni ångra Eder icke.

Högaktningsfullt

Pelsvarunederlaget, STOCKHOLM 1.

Hotell & Restaurant

vid badort i södra Sverige säljes billigt, event. hela badorten. Vidare genom

Tjäders Byrå,

Brunkebergstorg 12, S' ochholm.

Handväfda Linneväfnader

från Gestriklands Linneväveri äro håll- barast och i bruket billigast. Moderna mönster. Låga priser. Begär katalog. Gestriklands Linneväveri, Gefle 2.

Linnenvätten

mår väl utaf sol- och lufttorkning efter fullständig hygienisk tvättbehand- ling.

Vi hafva inrättat oss här för och inbjuda alla som har intresse af att bese modern tvättbehandling till per- sonligt besök.

Vördsamt

Stora Essingens Angtvätt. Telefoner: Riks o. Allm.: Stora Essin- gen 12.

Ett försök skall visa Eder att balnjutarna hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask å 100 st. 1 kr. Skrif genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

HUSHALLERSKA, väl kunnig i matlagning, pålitlig och ordentlig, som kan sköta ett ungarhushåll med hjälp af jungfru och är försedd med goda betyg erhåller genast fördelaktig anställning i st. f. en insjuknad. Närmare meddelar Klädesfabriken, Svängsta.

PLATSEN såsom föreståndarinna för Halländska hemslöjdföreningen Bindslöjden är ledig och kan sökas hos styrelsens sek. O. Ehnborn, adr. Halmstad, före den 7 nov. Aflöning i mån af kompetens.

VERKLIGT barnkär, frisk och stark flicka af god familj, som vill hjälpa husmor på landet med inomhus föreliggande göromål, erhåller plats genast. Svar med rek., foto. samt löneanspråk till »Familjemedlem», Nora p. r.

VÄLREKOMMENDERAD proper jungfru, kunnig i matlagning, erhåller strax på nyåret plats i liten familj i utlandet. Frun svenska. Svar inom den 15:de nov. under märket »Trogen och pålitlig», till Sv. Telegrambyråns Annonssafdelning, Helsingborg f. v. b.

EN god kokerska önskas för Svensk familj bosatt uti England. Sökanden måste vara ung och frisk och hafva goda betyg. Lön 25 kr. per månad och fri resa till England via Göteborg. Svar med fotografi sändas till »Kokerska till England», under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

KVINNLIG korrespondent fullt hemmastadd i engelska och tyska språken, stenografi och maskinskrifning samt även med vana uti öfriga kontorsgöromål erhåller plats genast vid bruk i Dalarne. Anmälan jämte betygsskrifter torde insändas till »Korrespondent 1911» under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

EN snäll och barnkär flicka kan erhålla plats nu genast att tillse och sköta 4 gossar och biträda med förekommande göromål. Något kunnig i sömnad. Lön 15 kr. pr månad och allt fritt. Svar med foto. och betyg. Box 9, Motala.

EN i klädsömnad fullt kompetent person erhåller plats såsom kammarjungfru utomlands. Närmare upplysningar Floragatan 22, III.

LÄRARINNA för 2 flickor 10 å 8 år, enkel och anspråklös, erhåller plats nu genast. Svar med betygsskrifter, foto. och löneanspråk till Anna Astor, Nygård pr Heberg.

UNG, musikalisk flicka, kunnig i sömnad erbjudes nu genast gott hem på landet, mot fritt vivre. Svar med foto. till Fru Olga Hoffman, Älghult.

LÄRARINNA enkel och anspråklös, musikalisk och hälst något undervisningsvan önskas i ett stilla prästhem på landet, för 10-årig dotter. Svar med betyg och lönepr. till Fru M. Ahlén, Nossebro.

EN frisk, snäll och duktig bättre flicka, kunnig i matlagning och som vill åtaga sig en ensamjungfrus plats i liten familj erhåller plats med snaraste. Svar med foto. och lönepr. till »Genast», Köping p. r.

FÖR bildad ung flicka finnes plats som sällskap och hjälp i liten stilla familj på Lidingön. Skog och sjö och vackra promenader. Ett verkligt gott hem utlovas. Tillfälle att besöka Stockholm. Jungfru finnes. Svar till »Hem» p. r. Lidingö villastad.

I prästgård i Uppland, 4 personers hushåll, jungfru, får som medlem af familjen bildad, hushållsfru flicka plats. Kunnig i matlagning, bakning, husliga bestyr. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

Framtidsplats som kassörskas erhåller pålitlig o. lämplig dam, som kan ställa borgen för anförtrödda medel, och är villig teckna aktier för minst 3 helst 5 tusen kr. i bevisligen vinstgivande skofabrik om svar (jämte alla nödiga upplysningar, fotografi, löneanspråk m. m.) genast sändes till signatur »Pålitlig kassörskas» under adress S. Gumælii Annonssbyrå, Sthlm f. v. b.

Operations- och Öfversköterskeplatsen vid Visby lasarett är ledig. Årslön 600 kr., fritt vivre och 100 kr. till beredande af semester. Ansökan, åtföljd af betygsskrifter, insändes till Lasarettsskötaren, som meddelar vidare upplysningar.

Hushållerskeplatsen vid Nyköpings hospital blir på grund af nuvarande innehafvarinnans befordran ledig den 1 nästkommande januari. Kontanta begynnelselönen är 400 kronor, hvartill komma 3 ålderstillägg, så att den efter 10 års tjänstgöring uppnådda slutlönen belöper sig till 560 kronor. Dessutom har hushållerskan fri kost jämte 125 kronor i kostförbättringspengar, fri bostad med lyse och uppvärmning samt fri tvätt. Ansökningar, åtföljda af betygsskrifter och foto., insändas till öfverläkaren vid Nyköpings hospital före november månads utgång. Elementarskolebildning önskvärd.

Tvättförestånderska. Platsen såsom tvättförestånderska vid Lunds hospital och asyl blir ledig den 1 januari 1912. Löneförmaner: 500 kr. jämte fria naturaförmaner. Sökandens ålder bör vara mellan 25 och 30 år, hon bör vara frisk och stark, praktisk och duglig, med förmåga att leda arbetena. Hon bör vara fullt hemmastadd äfven i skrifning och räkning. Af sökanden skriven ansökan jämte betyg, som kunna tjäna att visa sökandens kompetens, insändas till Hospitalskontoret, Lund, där vidare upplysningar meddelas. Lund i oktober 1911.

Köksförestånderskeplatsen vid **Sabbatsbergs Sjukhus** kungöres härmed till ansökan ledig. Aflöningsförmanerna äro: begynnelseaflöning 660 kr. pr år jämte 5 ålderstillägg à 120 kr. efter 3, 6, 9, 12 och 15 års tjänstgöring samt bostad, värme och kost. Ansökningar ställas till Styrelsen, försedda med frejd- och läkarebetyg samt afskrifter af betyg och rekommendationer, skola vara inlämnade före kl. 12 lördagen den 11 nov. 1911. STYRELSEN.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spisar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvärms fullkomligt jämnt. Begär prisurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE UNG bättre flicka önskar plats i familj på landet, helst i prästgård, att mot fritt vivre lära hushåll. Svar tacksam till »Familjemedlem Olga», Iduns exp., Sthlm.

I **PRÄSTGÅRD** på landet, önskar 17 års föräldralös flicka, mot fritt vivre, lära ett hems skötande. Svar »N», Vesterås.

STADGAD allvarlig bättre flicka, kunnig i matl., baka, och sömnad, önskar lätt plats. Svar till »Enkel», Gefle p. r.

UNG examinerad sjuksköterska önskar plats i privatvård. Tacksam för svar under adr.: Sjuksköterska, Iduns exp. f. v. b.

EN bildad flicka, nylig hemk. från utl. söker barnfrökenplats. Talar flytande engelska och rätt god franska. Har innef. plats för barn utrikes. Tacksam för svar till: Miss Anna, Hyddan, Dagarn.

UNG, bildad flicka, som vistats 1 1/2 år i England, önskar plats som bonne i Sverige, i svensk familj. Svar till »R. H.» Swedish Chusch, West Hartlepool, England.

EDUCATED ENGLISH LADY wishes a post »au pair» in good family in Stockholm. Gives private lessons. Apply to Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, Stockholm.

29-ÅRIG bättre flicka, som genomgått Uppsalas fackskola samt med förmåga att göra ett hem treffligt, önskar plats. Helst på egen hand sköta ett mindre hem. Svar till »Stockholm», Iduns exp. f. v. b.

I **BRODERIAFFÄR** önskar 22 års flicka plats för att vara behjälplig med handarbetes utförande och försäljning. Färdighet finnes. Betyg kunna företes. Svar före den 10 nvo. 1911 »I. H.» Harplinge p. r.

PRÄSTDOTTER söker plats att tillika med sjukvård, förestå bild. hem. där husmoder saknas. Svar till »Exam. Sjuksköterska», Allm. Tidningskont. Gust. Adolfstorg, Stockholm.

LÄRARINNA önskar plats under tiden 1 dec.—15 febr. i familj att deltaga i förekommande göromål. Är villig undervisa barn i vanliga skolämnen, om så önskas. Svar emotes tacksamt under adr. »24 år», Iduns exp. f. v. b.

UNG flicka önskar mot fritt vivre plats i bättre familj för att gå husmoder tillhanda. Svar till »Ung flicka», Ingarö p. r.

42-ÅRIG HELSINGSKA, fullt kunnig i alla husl. sysslor, något musik., önskar plats. Svar till »Värdinna», Iduns exp.

BILDAD flicka önskar plats. Är kunnig i matlagning, litet sömnad samt van vid alla i ett hushåll förekommande göromål. Svar till »20 år», Iduns exp. f. v. b.

HUSHÅLLSVAN, bildad, duglig flicka, kunnig i matlagning, bakning, husliga bestyr, söker plats i godt hem i stad eller på landet. Goda betyg. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

Nyutexaminerad småskoleläroarinna önskar nu genast plats i familj för att undervisa i eller flera barn i småskolans läroämnen. Svar emotes tacksamt märkt »Läroarinna», Odensbacken p. r.

I bildad hem, helst större prästgård i Norrland önskas till nyåret för 18-årig flicka god omvårdnad samt full sysselsättning och undervisning i husliga göromål tillsammans med jämnårig kamrat. Referenser önskas och lämnas. Svar till Rådman F. H. Johansson, Nyköping.

INACKORDERING. I godt och treffligt hem i Småland, emottagas inackorderingar på längre och kortare tid, vid järnvägsstation. Skog, sjö och rikstelefon. Svar till »Godt hem», Angelstad.

SOM sällskap till egen dotter erbjudes unga flickor, som önska undervisning i alla hemmets göromål, tillfälle därtill i landligt hem i Tranås. Pris 60 kr. i mån. Svar till »Godt hem», Tranås.

Plats å landsbygden önskas för medelåld. herre af god familj som sällskap åt äldre man mot fritt vivre. Litt. och musik, bildad, kunnig och härdig. angen. sätt, godt lynne. Svar till »H. A.» Iduns exp.

Sjurfors Pensionat och Hvilohem. Utm. rekreationsort alla årstider. Väl ombonade rum. Storslagen bergslagsnatur. Ref. Stockh. Rikst. 6812—11848. Allm. 16913. Adr.: Kopparberg. Riks 36.

Schweiz! Waldheim, Bern. Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- o. sommarsport. Resor företagas till Italien o. sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom majorskan Schenström, Uppsala o. fröken A. Bergqvist, Linnégat. 11, Göteborg.

För bröstsjuka. Högåsens Pensionat, Karlskoga. Rikst. 140 B.

Väsby Sjuk- och Hvilohem, 5 min. fr. Väsby station, mottager nervsjuka och klena. Läkare i närh. Ex. sköterska. Allm. Hammarby 36.

Nervsjukhemmet "Hvilan", Underås, Göteborg, mottager patienter (äfven svårare fall). Priset pr dag 3:50 till 8 kr. Läkare-afvottad inberäknadt. Kroniska fall emottagas enligt helårsberäkning. Bref och förfrågningar ställas till D:r Rodhe under adress som ofvan.

Hotell Windsor Rom. Första klass familjehotell. Centralvärme, hiss och badrum. Enda hotell i Rom där svenska talas. Bref besvaras på svenska. Castelli & Lanténay.

Köksuppsättningar för 35, 50, 75, 100, 125, 150, 200 kr. enligt tydligt illustrerade prisblad. Nya A.-B. Cederlöf & Grundén, Lidingön. Humlegårdsg. 12. Djursholm.

Husmodersskolan Insjön, Dalarne börjar ny kurs 15 jan. Hel kurs räcker 6 månader. Prospekt på begäran.

Örebro Husmoderskola börjar sin 11:te kurs den 15 jan. 1912 Underv. i allt som hör till hush. äfven sömnad o. konservering. Skolan innehar gulmedalj. Prospekt på begäran genom Fru A'lh Rystedt.

Nionde häftet af »Moster Emmas» väfbok, antika, lättväfda mönster i fyra skift (äfven användbara till broderi) för mattor, gardiner, möbiltyger, bonader m. m. Ert. mot 1 kr. 35 öre i postanv. från Moster Emma Kneip, baden.

Emilios Baby-Food är bästa kraftnärning för barn i alla åldrar. Användes af barnsjukhus, kliniker och i många läkarefamiljer landet rundt. Säljes af Apoteken samt hos Droget och Specialhandlände. Broschyr erhålles gratis och franko från Baby-Food fabriken Emilios, Malmö.

FÖR HÖSTSÄSONGEN 1911!

Iduns Modellkatalog N:r 4

med ett rikhaltigt urval af säsongens bästa modenyheter.

Till salu i alla boklädor, hos alla tidningsförsäljare och portofritt från Iduns expedition, Mästersamuelsg. 43, Stockholm.

Pris 60 öre.

Lektioner i Linnesömnad, (äfven Blusar, Barnkläder m. m.) Praktisk metod, utan träckling. — Hvarje elev disponerar en symaskin. Stockholm: Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 35 30. Allm. 210 04. Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 30, event. 40 33. **Karin Egnér. Eva Egnér.**

Kurs i klädsömnad. Elever mottagas dagligen kl. 11—8. Upplys. i skolas lokal. Grefgatan. 57. Allm. tel. 22453. Aftonkurs två gånger i veckan. Prospekt på begäran. **Selma Wahlgren.**

Syster Sigrid Anderssons (f. d. Hård af Segerstads) **Sjuk- och Hvilohem** R. T. 8844. Sibyllegatan 46—48. A. T. 9944. Omsorgsfull vård af examinerade sköterskor. Godt bord. Moderata priser.

KOMMANDITBOLAGET KASSMAN, TRÄGÅRDH & Co. ALLM. 52 21. **BANKFIRMA, DROTNINGGAT. 4.** Ombesörjer alla slags banktransaktioner såväl i in- som utlandet, samt beviljar lån mot realsäkerhet.

Just i dessa dagar, då ägg äro så oerhört dyra, borde hvarje husmoder inse fördelen af att använda **Holbrook's Ägg-Pulver** till alla sorts bak och matlagning. Ersätter ägg. Betydligt billigare än ägg. Säljes i specialaffärer till 75 öre pr burk. Svensk analys medföljer hvarje burk. Finnes ej Holbrook's Äggpulver hos Eder handlande, så tillskrif undertecknad, som anvisar hvar det finnes att köpa. Partinederlag hos A. E. LJUNG, Malmö.

LILJEHOLMENS Stearinfabriks-Aktiebolag Kungl. Hofleverantör **STOCKHOLM SÖ.**

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus

Pianoljus "Splendor" i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

Special-Soja. Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrives af många läkare.

Ferrin Apoteket Lejonet, Malmö. Finnes äfven i form af **Tabletter.** Fås på apoteken.

A.-B. Th. Winborg & Co., Stockholm. Kungl. Hofleverantör. Gulmedalj "för utmärkt god S. ja, Ättika, Senap och Säser, samt som uppmantran för framgångsrik tffian med utlandet."

Prenumerera på Idun!

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 16 sept.
Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Oatine användes mot den skarpa höstluften. Denna kraftiga, snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker och klar. Äkta endast i hvit burk med grönt lock. The Oatine Co., London, Oatine-Hafre Crème, Oatine-Hafre-Tvål, Oatine-Hafre-Puder, Oatine-Hafre-Balsam

säljes öfverallt samt hos A. W. Northing, Biblioteksgatan 11 o. Drottninggatan 68, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.

Dambindor 95 öre pr. duss., med libband 1.25. Stickade d.o. Sprutor, Sköljkannor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsorts-order exp. omgående. Rekv. från 5 kr fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Damhårarbeten.

Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m. tusental. Obs. i Vi signera ej postpaket med "Hår", Herr o. Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Kan flintskallighet förekommas? Frågan besvaras jakande med

EAU DE QUININE

från **Ed. Pinard**, 18 Place Vendôme, Paris.

Äkta Fransk Liljemjolk.

bästa medel för erhållande af hvit och fräsch hy. Borttager rynkor, finnar, m. m., m. m. Pris kr. 3.— + porto. Franska Parfymmagasinet, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Hårfärgningskamm.

Grått, rött, ljust hår får en proper, naturlig färg, svart, brun, blond. Giftfri, årslång brukbarhet. Pris 3 kr. Kem. Tekn. Nederl., Malmö 20.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
— Etableradt i Stockholm 1880 —

1:a Anthracit

Hushållskol ☒ Cokes ☒ Briketter

Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

Berndorfer Ren-Nickel-Kokkär!

med vidstående fabriksmärke äga inga för hälsan skadliga egenskaper; äro de i längden billigaste kokkärlen; behöfva ej förtennas; angripas ej af soda; återköpas med kr 4.50 per kg. Lager hos Bosättnings- och Järnaffärer. Priskuranter genom

Max Däumichen, Stockholm.

F. Platau,
Perukfabrik & Hårhandel,
2 Hovedvagsgade 2, Köpenhamn.

Moderna hårarbeten för Damer och Herrar.

Crème de Cholepalmine,

utmärkt antiseptiskt hudmedel,

säljes i tuber à 30 öre hos Herrar Specieri, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt à Apoteken.

BALSAMIN

återgifver grått hår dess ursprungliga färg på kort tid. Pris kr. 3.— + porto mot postförskott.

Buttericks Mönsteraffär, Malmö.

THULE

Marzipan
Dessert Konfekt
Teater-Konfekt

Finaste kvalitet.

Ramin.

Inom den moderna läkekonsten anses numera salicylsyra för utvärtes bruk vara det verksammaste och bästa medel mot

Reumatism.

Ramin är ett salicylsyrepreparat af högsta fulländning. En flaska brukar vara nog att bota äfven svår reumatism. Till salu à apoteket Vasen. Fraktfritt à 2 kr fl. från

Raminfabriken. Eslöf.

Annonsera i Idun.

Begär upplysningar

om Kefir-mjolk af Apot. V. Karlin, Stockholm C. a.

Dr Reichs Kaffe och Dr Buchs Banan-Kakao

äro idealdrycker för hemmen. Kaffet 1 kr. 1/4 kg., Kakao 1.10 pr 1/4 kg. paket. Direkt försäljning från **Werner Holmstedt** Nederlag 4 Bryggareg. Sthlm. Prof. o. prospekt sändes mot 20 öre i frimärken. Ombud antagas på alla platser.

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.

3 NYBROGATAN 3

1:a ANTRACIT
STENKOL, COKES

Varumärke. ALLM. TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 575, 59 14, 118 12.

MYRSTEDT & STERNS AKTIEBOLAG

STOCKHOLM. • Kgl. Hofleverantör. • KUNGSGAT. 5.

Allm. Tel. 45 67. Rikstelefon 5 63.

Sveriges största Specialaffär i

Mattor, Möbeltyger, Gardiner, Möbler

m. m.

Största lager orientaliska mattor.

Allt till mycket låga, bestämda priser.

Sveriges äldsta och största specialfirma

BARNKLÄDER

Aktiebolaget
M. BENDIX,

18 Regeringsgatan. 5 Sturegatan.
90 Drottninggatan.

Säsongs alla nyheter nu inkomna.

Svenska Slöjdföreningen

utlottar årligen i fyra dragningar mönstergilla alster af konstindustri, konsthandverk och konstslöjd i värde varierende från kronor 6,000, 5,000, 4,000 etc., etc., intill 25 kronor per vinst. Lotte för helt år 15 kronor eller med omsättning till 2 kr., 3 kr., 4 kr. och 6 kr. per respektive klass. Återstående dragning den 14 december. Utställning och lottförsäljning 16 Birgerjarlag.

Elektriska Mattor

sprida behagligaste värme. Oumbärliga på kalla eller dragiga golf. Specialitet: **Skribordsmattor** som anslutas direkt till belysningsledning och hvars strömförbrukning motsvarar en glödlampa.

Sängvärmare.

Bergman & Beving,
Klara Norra Kyrkogata 22, Stockholm.

Riks. 106 99. Allm. 62 01.

Sparkasseränta

4 1/2 %

Köpmannabanken

Arsenalsgatan 9.

Hemmavädda gångmattor o. gardiner i tvättakta färger till billigt pris. Profver lämnas gratis. Adr. Fröken A. Molin, Gässhult, Figeholm.

Med detta nummer följa gratisbitagorna: **Iduns Mode- & Handarbetstidning** för nov. och **Iduns Romanbilaga** ark 3.

SVEAFONENS SEGERTÅG.

5 KRONOR i månaden.

Öfver 2,500 st. Sveafoner på ca 310 platser i Sverige finnas nu dessa instrument, däraf 87 i Stockholm.

Huru förklara denna storartade framgång? Jo, denna apparats öfverlägsna kvalitet, eleganta och solida utstyrelse i förhållande till priset, dess ländriga afbetalningsvillkor m. m. Instrumentet levereras fraktfritt mot 10 kr. efterkräf och 5 kr. i månaden tills 65 kr. erlagts.

KNUT ÖBERG, MALMÖ, Davidshallsbron.

Beskrifning af talapparaten SVEAFON: Lådans storlek 31x31x15 cm. fint mahognypolerad med pilastrar, å framsidan en mycket vacker relief i gammalt silver. Tratten i mycket smakfulla färger, är 45 cm. i trättöppningen. Verkmodell 1910 ljudlös och jämn gång. Reformljudlös af nyaste system.

I NTY G: Herr Knut Öberg, Malmö.

Som jag nu har bekommit den beställda Sveafonen i oskadadt skick, så får jag uttrycka min största tacksamhet för densamma. Som det finns apparater på 150 kr., som i ke på denna i tonrenhet, styrka och ljud, så vill jag på det bästa rekommendera Edra apparater till en hvar, som sätter värde på en verkligt god apparat.

Hammaren den 22 Juni 1910.

John Markus Nilsson.

Herr Knut Öberg, Malmö. Tacksamt bekommit beställda Sveafon och får jag meddela, att densamma utfallit till min stora belåtenhet, hvarför jag har all anledning rekommendera densamma till en hvar, som sätter värde på en bra talapparat.

Brusaholm den 27/6 1910.

Högaktningfullt
Ax. Gottfr. Granath.

Till Herr Knut Öberg, Malmö. Jag får tacka Eder så mycket för den Sveafon, som jag erhöill från Eder i April 1910. Jag har begagnat den mycket flitigt snart ett år och den är lika bra som då jag erhöill den, med en ren och klar ton i sång, spel och tal. Jag är mycket glad åt densamma och önskar, att allmänheten ville pröfva Edra instrument innan den köper några andra.

Johan Edman, Afverskogen, Örebro.

Beställningsedel.

Jag beställer härmed af firman **Knut Öberg**, Malmö, under erkännande af firmans äganderätt tills full betalning erlagts, en Sveafon med 10 st. dubbelsidiga Grammofonskivor till ett pris af kr. 65.— Likviden erlagges genom månatlig afbetalning af kr. 5.— Vid emottagandet betalar jag till firman Knut Öberg kr. 10.—, som uttages mot efterkräf.

Datum:..... 19.....

Namn och yrke:.....

Post- och Järnvägsadr.:.....

I.